

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΔ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1985

ΑΡΙΘ. 5

== ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ==

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὰ ὑλικά στοιχεία καὶ σύμβολα στὴν Ὁρθοδοξία. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ἡ Ὡδὴ τῆς Θεοτόκου. — Ἰωάν. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Παύλου Ἀθανασίου, Τὸ Τριῶδιον. — Ἀρχιμ. Σουμεῶνος Χατζῆ, Τὸ διδακτικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας σήμερα. — Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου, Πανεπιστήμιο καὶ ζωὴ — Ἐρευνα πνευματικῆς γεωγραφίας. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Στὴ Βασιλεύουσα σὰν σὲ ὄνειρο. — Δημήτρη Φερούση, Ραδιόφωνο καὶ Ἐκκλησία. — Φς, «Διαβάς εἰς Ἀφρικὴν βοήθησον ἡμῖν». — Κέντρο Νεότητος σὲ ἐνορία τῆς Ἀθήνας. — Ἐπίκαιρα.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθήναι, Ἰασοῦ 1 — Τηλ. 72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασία 3-157 72 Ἀθήναι, Τηλ. 77.87.978.

ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Ἡ Ἀ΄ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν ἢ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, κατὰ τὴν ὁποία ἀνάμνησιν ποιούμεθα τῆς ἀνασιγηλώσεως τῶν ἁγίων καὶ σεπιῶν εἰκόνων, εἶναι ἀρίστη ὑπόμνησις τῆς ἀνακεφαλαιώσεως τῶν πάντων ἐν Χριστῷ, τῶν ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς» (Ἐφ. α΄, 10). Τοῦτο συμβαίνει, διότι ἡ ἐροτὴ αὐτῆ βοηθεῖ νὰ συνειδητοποιήσωμε ὅτι στὴν ἀτμόσφαιρα τῆς ὀρθοδόξου πνευματικότητος ἐξαγιάζονται καὶ αὐτὰ τὰ ὑλικά στοιχεία καὶ σύμβολα καὶ οἱ κατ' ἐξοχὴν κατὰ τὸν ἐορτασμὸ αὐτὸ προβαλλόμενες ἅγιες εἰκόνες, οἱ ὁποῖες δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ «ἢ διὰ τῆς ὕλης αἰσθητοποιήσεως καὶ ἐμφάνεισ τῶν οὐρανίων προτύπων».

Ὡς ἰδιαιτέρως τονίζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, οἱ εἰκόνες εἶναι «τὰ ὁρατὰ τῶν ἀοράτων καὶ ἀνυπώτων, σωματικῶς τυπωμένων πρὸς ἀμυδρὰν κατανόησιν... Ὁ προσκυνῶ τῇ ὕλη, προσκυνῶ δὲ τὸν τῆς ὕλης δημιουργόν, τὸν ὕλην δι' ἐμὲ γενόμενον, καὶ ἐν ὕλη κατοικήσαι καταδεξάμενον, καὶ δι' ὕλης τὴν σωτηρίαν μου ἐργασάμενον, καὶ σέβων οὐ παύσομαι τὴν ὕλην, δι' ἧς ἡ σωτηρία μου ἐργασται» (Λόγος α΄ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων, θ΄, ιστ΄). Γι' αὐτὸ «ἢ τῆς εἰκόνος τιμὴ πρὸς τὸ πρωτότυπον διαβαίνει, φησὶν ὁ θεῖος Βασίλειος» (αὐτόθι, κα΄).

Γενικότερα τὰ ὑλικά πράγματα στὴν Ὁρθοδοξία δὲν χρησιμοποιῶνται μόνο πρὸς τελειουργα τῶ μυστηρίου τῆς Θείας Ἐδχαριστίας (ἄρτος, οἶνος) καὶ τῶν ἄλλων μυστηρίων (ὕδωρ, ἔλαιον, μύρα, κ.λπ.), ἀλλὰ καὶ πρὸς δραματοποίησι ἢ αἰσθητοποίησι πνευματικῶν βιωμάτων ἢ γεγονότων. Ὅς θυμηθοῦμε λ.χ. τὰ ἔνθη τῆς Στανροπροσκυνησεως, τὰ βῆτα τῆς πρὸ τοῦ Πάσχα Κυριακῆς, τὰ μύρα τοῦ Ἐπιταφίου καὶ πολὺ περισσότερο τὸ ζωηφόρο «ξύλον τοῦ Στανροῦ», τοῦ ὁποῖου ἡ σημασία ξεπερνᾷ τὰ συμβολικὰ πλαίσια καὶ σχετίζεται πρὸς τὸ μυστήριον τῆς ἀπολυτρώσεως.

Τὰ ὑλικά στοιχεία, ἀναποκρινόμενα σὶδ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ὀλιγοπνευματικὸν» ὄν, δὲν συντελοῦν στὴν ἐξωτερικοποίησι τῆς λατρείας, μὰ ἀντίθετα ὀδηγοῦν σὲ ἐμβάθνησι σὶδ μυστήριον τῆς Θείας Οἰκονομίας. Ἡ χρῆσις τοῦ ὀλιγοῦ στοιχείου στὴν ὀρθόδοξη λατρεία καθιστᾷ τὶς πνευματικὲς ἀλήθειες ἰσχυρότερες, ἐκφραστικώτερες καὶ πειστικώτερες παρὰ ὁ ἄπλοῦς λόγος. Τὰ ὑλικά αὐτὰ στοιχεία, κατὰ τὴν διατύπωσι τοῦ Μεγάλου Φωτίου, εἶναι τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο ὄχημα καὶ πορθμεῖον, τὸ ὁποῖο «διαπορθμεύει ἡμῖν» ἀπ' τὸν οὐρανὸ «τὴν ἀγαθοειδῆ καὶ θείαν ἐδέμενιαν» καὶ Χάριν (Τὰ Ἀμφιλόχεια, ἐρωτ. ρια΄).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η ΩΔΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ*

Του Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

12. ΠΤΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΥΨΩΣΙΣ

*«Καθείλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων
καὶ ὕψωσε ταπεινούς».*

Πολλὰ ἀπροσδόκητα συμβαίνουν εἰς τὴν ζωὴν, καὶ εἰς τὰς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων, τὰ ὅποια δημιουργοῦν ἀνατροπὰς καὶ ἀναστατώσεις. Ἄλλοι, ποὺ ἦσαν ὑψηλά, ἐξέπεσαν· καὶ ἄλλοι, ποὺ εὕρισκοντο πολὺ χαμηλά, ἐβελτίωσαν τὴν θέσιν των.

Αὐτὴν τὴν πραγματικότητα ἀναφέρει ἡ Παναγία εἰς τὴν ἠγνωστὴν ᾠδὴν Τῆς, ὅταν λέγῃ ὅτι ὁ Παντοδύναμος «*καθείλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς*».

1. Ἔχει ἐν πρώτοις ὑπ' ἄψει τὴν ἰδικὴν τῆς περίπτωσιν. Ἦτο μία ἀπλή καὶ ταπεινὴ Κόρη, χωρὶς κοσμικὰ μεγαλεῖα καὶ ἀκτινοβολία· καὶ ὁ Θεὸς τὴν ἀνέδρασε τόσον ὑψηλά! «*Υψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν*» — ὅπως φάλλει ἡ Ἐκκλησία. Διότι πῆν ἐξέλεξε νὰ γίνῃ Μητέρα τοῦ μονογενοῦς Τοῦ Υἱοῦ. Τὸ συλλογίζεται· καὶ βλέπει τὸ γεγονός αὐτό, πέραν τοῦ ἑαυτοῦ Τῆς, εἰς τὰς κοινωνικὰς του ἀντιστοιχίας, διὰ νὰ συμπεράνῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἐπιτρέπει νὰ συμβαίνουν εἰς τὸν κόσμον πτώσεις καὶ ἐξυψώσεις. Ἐκκίπτουσι πολλοὶ ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς των θέσεις, καὶ ἀνέρχονται ἄλλα πρόσωπα εἰς δυσθεώρητα ὑψηλάκιας.

Ἄλλὰ δὲν λησμονεῖ ἡ Παναγία ἓνα λόγον τοῦ ἀρχαγγέλου, ποὺ περιελαμβάνετο εἰς τὸν «εὐαγγελισμόν» Τῆς. Εἶχεν εἶπει ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, διὰ τὸ Παιδίον ποὺ θὰ ἐγεννᾶτο ἐκ τῆς Παρθένου, ὅτι: «*ὄσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ*» (Λουκ. α' 32). Δηλ., ἐνῶ θὰ γεννηθῇ ὡς ἀπλοῦν βρέφος, καὶ ἐνῶ θὰ παρουσιασθῇ ὑπὸ ταπεινὰς συνθήκας εἰς τὸν κόσμον (ἀπὸ τοῦ σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ μέχρι τοῦ ἱερῶματός τοῦ Σταυροῦ), ἐν τούτοις ὁ Θεὸς τοῦ ἐπιφυλάσσει «*τὸν θρόνον Δαβὶδ*», τ.ἔ. βασιλείαν ἐνδοξόν· «*καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος*» (αὐτ. 33). Θὰ εἶναι ὁ αἰώνιος βασιλεὺς, ὁ Ὅποιος θὰ κυριαρχῇ εἰς τὸν κόσμον, καὶ οἱ ὑπῆκοοὶ Του θὰ καλύπτουσι

ἄλους τοὺς λαοὺς καὶ ἄλους τοὺς αἰῶνας, διὰ νὰ συγκροτήται ὑπ' Αὐτὸν βασιλεία αἰώνιος καὶ ἀτελεύτητος. Καὶ διὰ νὰ ἀποδεικνύεται «*δυνατὸς*» ὑπὲρ πάντας ὁ «*θραχίλων*» Κυρίου. Αὐτὴ ἡ θεία δύναμις τοῦ Ὑψίστου ὕψωσεν εἰς οὐράνια ὕψη τὴν Παναγίαν Παρθένον καὶ κατήσχυεν διαπαντὸς τοὺς ἔχθρους τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ἐν γένει: «*καθείλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς*».

2. Περαιτέρω ὁ προφητικὸς αὐτὸς λόγος τῆς Παναγίας ἐπρόκειτο νὰ ἔχῃ ἐφαρμογὴν εἰς τὸν «*περιούσιον*» λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ θὰ προήρχετο ὡς ἄνθρωπος ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Μεσσίας, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ λαὸς θὰ ἐξέπιπτε. Θὰ ἔχανε τὸ μεγαλεῖόν Του, τὴν δόξαν του, τὰ «*πρωτοτόκιά*» του. Διότι θὰ ἀπηνεῖτο καὶ θὰ ἐσταύρωνεν «*Ὁν ἀπέστειλεν (ὁ Θεὸς) Ἰησοῦν Χριστόν*» (Ἰω. ιζ' 3). Διὰ τὸ ἔγκλημα τοῦτο τῆς σταυρώσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, θὰ κατακτῆσθῃ, ἀπὸ ἐνδόξου καὶ ἐκλεκτοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶναι καταφρονημένος καὶ ὑπὸ κατάραν καὶ ἀποδοιοπαμπαιὸς εἰς αἰῶνας.

Καὶ οἱ ἄρχοντές του, οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι, καὶ αὐτοὶ θὰ ἐξέπιπτον ἀπὸ τὴν ὑψηλὴν θέσιν ποὺ εἶχον ἐντὸς τῆς κοινωνίας. Ἦσαν καὶ αὐτοὶ «*δυνασταὶ*» ποὺ κατεξουσίαζον τὸν λαόν, τὸν παραπλανοῦσαν καὶ τὸν ἐξεμεταλλεύοντο. Καὶ τώρα θὰ ἔχαναν ὅλην τὴν δύναμιν, τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν ἐπιρροὴν των. Θὰ ἀπεγυμνώνοντο ἀπὸ τὰ ἀπατηλὰ προσωπεῖα, ποὺ περιέκρυπτον τὰς ἀδικίας καὶ τὴν διαφθορὰν των, καὶ θὰ ἔμενον χωρὶς κανένα κύρος μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν. Ἐνώπιον δὲ τοῦ Θεοῦ, τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ, ποὺ προηγουμένως δὲν τοὺς ἔδιδε κανεὶς σημασίαν, θὰ πάρουν ἄλλην θέσιν, διὰ τῆς μετανοίας. Καὶ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἢ σωτήριος θὰ «*ὑψώσῃ*» τοὺς «*ταπεινούς*» αὐτοὺς εἰς τὴν βασιλείαν Του τὴν οὐράνιον. Διότι πολὺ ἰσχυρὴ ἡ μετάνοια. Καὶ εἶναι ἄπειρον τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Ἐξ ἄλλου, τὸ ἱερατεῖον τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, ὡς κακοὶ καὶ ἀνάξιοι ὀδηγοὶ τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς παραπλανηταὶ καὶ δημαγωγοὶ, ἐξωθήσαντες τὸν ὄχλον εἰς τὸ ἔγκλημα τῆς σταυρώσεως τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, θὰ κατηργούντο καὶ θὰ ἐστιγματίζοντο. Τὴν θέσιν των ἐφεξῆς θὰ πάρουν οἱ ἀπλοῖκοι ψαράδες τῆς Γαλιλαίας, οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὅποιοι ἀπὸ ἐργάται τῆς

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 38 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

θαλάσσης θά γίνουιν κήρυκες τῶν θείων ἀληθειῶν καὶ διδάσκαλοι τῆς οἰκουμένης. Ὑψωσεν ὁ Θεὸς καὶ τοὺς τοὺς «ταπεινοὺς» δούλους Του καὶ ἐργάτας τῆς βασιλείας Του. «Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξ ἤλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν» (Ψαλ. ιη' 5).

3. Γενικώτερον, θά ἐπραγματοποιεῖτο ἕνα θαυμαστόν γεγονός, διὰ τὸ ὁποῖον ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ θά βεβαιώσῃ διὰ τοῦ Ἀποστ. Παύλου, ὅτι: «τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς κατασχύνη· καὶ τὰ ἄσθενη τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα κατασχύνη τὰ ἰσχυρὰ» (Α' Κορ. α' 27).

Εἰς τὸ σχέδιον τοῦ Θεοῦ συμβαίνει αὐτὴ ἡ ἐναλλαγὴ. Ἔχει πάντοτε τὸν τρόπον ὁ Θεὸς γὰ ἐκδηλώσῃ εἴτε τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν εὐδοκίαν Του, εἴτε τὴν ὀργὴν καὶ τὴν τιμωρίαν τοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. «Κύριος πτωχίζε· καὶ πλουτίζει, ταπεινοὶ καὶ ἀκυφοὶ ἀκιστᾷ ἀπὸ γῆς πένητα... καθίσα· μετὰ δυναστῶν λαοῦ καὶ θρόνον κατακληρονομῶν αὐτοῖς» (Α' Βασ. 6' 7). Κάτοχοι τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς δόξης συμβαίνει· μὲ μίαν ἀνατροπὴν γὰ τὰ χάσουν ὅλα. Ὅπως πάλιν συμβαίνει· ἀνθρωποὶ εὐσεβεῖς καὶ ἔντιμοι· γὰ προκόβουν σὺν Θεῷ, γὰ ἴδουν καὶ τὰ παιδιὰ των γεμάτα ἀπὸ εὐλογίας καὶ εὐτυχίας, καὶ ἐν γένει γὰ βλέπουν μίαν αἰσίαν μεταβολὴν τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς των, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς ἐπιφυλάσσει· εἰς τοὺς ἀγαπῶντας Αὐτόν.

Ποῖος δὲν θέλει τὴν προκοπὴν καὶ τὴν ἀνοδίαν του, τὴν εὐτυχίαν του, τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων καὶ τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του; Ὅλοι τὸ θέλομεν. Ἀλλὰ πολλοὶ διαλέγουιν «λάθος δρόμον». Νομίζουιν ὅτι· θά τοὺς οδηγήσῃ εἰς τὴν κορυφὴν. Καὶ συμβαίνει· συνήθως τὸ ἀντίθετον. Πίπτουιν εἰς τὸ χάος ἢ τὸ δάραθρον!

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔρχεται· γὰ μᾶς διαφωτιστῆ καὶ γὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι· «ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν» (Ματθ. 5' 14) εἶναι· ἡ ὁδὸς τοῦ θείου θελήματος.

Ἀκολούθησε τὸν θεοχάρακτον αὐτὸν δρόμον. «Τὴν ῥησον τὰς ἐντολάς» (Ματθ. ιθ' 17). Βάδιζε ἐπὶ τὰ ἴχνη καὶ τὸν «ὀπογραμμὸν» τοῦ Χριστοῦ (Α' Πέτρ. 6' 21). Καὶ θά βεβαιωθῆς ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι· «ἡ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστίν, ἐπαγγελία γὰ ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης» (Α' Τιμ. δ' 8).

Ὁ ἀντίθετος δρόμος εἶναι· ὀλέθριος. Ὅποιος δὲν υπολογίζει· τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διακινδυνεύει· τὰ πάντα. Καὶ τὰ πρόσκαιρα καὶ τὰ αἰώνια. «Οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπολούνται». Στῶμεν καλῶς. Εἶναι· «φοβερὸν τὸ ἐμπσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος» (Ἐβρ. ι' 31). «Καθεῖλε θυγάστια ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινοὺς».

4. Θά ἀναφέρωμεν ἐν τέλει ἕνα ἀποκαλυπτικὸν ὄραμα ποῦ εἶδεν ὁ βασιλεὺς Ναβουχοδονόσορ, καὶ τὸ ἤρμηνευσεν ὁ Προφήτης Δανιὴλ (Δαν. κεφ. 2).

Εἶδεν ἕνα τεράστιον ἄγαλμα, ὁμοίωμα ἀνθρώπου, τὸ ὁποῖον εἶχε τὴν κεφαλὴν χρυσοῦν, τὸν κορμὸν καὶ τὰ χεῖρα ἀργυρᾶ, τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς μηρούς χαλκίους, καὶ τοὺς πόδας κατὰ τὸ ἦμισυ σιδηροῦς καὶ τὸ ὑπόλοιπον πηλίνους.

Καὶ ἐξηγεῖ, κατὰ θεῖον φωτισμόν, ὁ Προφ. Δανιὴλ: Ἄλλεπάλληλοι βασιλείαι θά διαδεχθοῦν τὸν Ναβουχοδονόσορα, συνεχῶς ὑποδαμιζόμεναι. Χρυσὴ ἡ πρώτη περίοδος. Μετριωτέρα ἡ κατάστασις εἰς τὴν ἐπομένην· οὕτως εἰπεῖν ἀργυρᾶ. Ἀκόμη κατωτέρα ἡ τρίτη βασιλεία (χαλκίνη). Καὶ εὐτελέστερα· αἱ δύο τελευταῖαι (ὡς ἀπὸ σιδηρον καὶ ἀπὸ πηλὸν τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων).

Ἄλλ' ἐπηκολούθησε γεγονός ἀπροσδόκητον. Βλέπει εἰς τὴν συνέχειαν τοῦ δράματος ὁ βασιλεὺς, γὰ ἀποκόπτεται· αὐτομάτως, ἀπὸ τὸ ἀπάναντι ὄρος, ἕνας τεράστιος λίθος· καὶ γὰ καταπίπτῃ ἐπάνω εἰς τὸ ἄγαλμα· γὰ τὸ συντρίβῃ καὶ γὰ τὸ κοριορτοποιῆ! Αὐτὸς δὲ ὁ λίθος γὰ ἐκτείνεται· εἰς ὄρος μέγα· καὶ ἀπὸ τὴν θέσιν ἐκείνην, (ποῦ προηγουμένως τὸ συντρίβεν ὁμοίωμα ἀνθρώπου), γὰ ἀπλώνεται καὶ γὰ καλύπτῃ τὴν γῆν!

Ὁ Δανιὴλ συνεχίζει· τὴν ἐξηγήσειν:

Ὁ Χριστὸς εἶναι· ὁ λίθος ὁ «ἀχειρόμητος», ὁ ὁποῖος ἀπεκόπη ἀπὸ τὸ ὄρος καὶ συνετρίψε τὰ «κατεστημένα» ἐγκόσμια, τὰς ἁμαρτωλὰς ἐν γένει καταστάσεις ποῦ ἀνθίστανται· εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

«Ὁρος ἀλατόμητον» εἶναι· ἡ Παναγία. Ἐξ αὐτῆς προήλθεν ὁ Χριστὸς —χωρὶς γὰ λατομηθῆ, τ.ε. ἀνευ μεσολαθήσεως γάμου— ἵνα συντρίψῃ, ὡς ὁ ἐπιπεσὼν λίθος, καὶ «καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτέστι τὸν διάβολον» (Ἐβρ. 6' 14).

Αὐτὸς «καθεῖλε θυγάστια ἀπὸ θρόνων». Καὶ ἀνατρέπει καὶ ἐξουθενώνει τοὺς υπεγκαντίους του. Διότι· «πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λιμνήσει· αὐτόν» (Λουκ. κ' 18).

Αὐτὸς δὲ πάλιν «ὕψωσε ταπεινοὺς». Εὐλογεῖ καὶ ἐνισχύει τὰ τέκνα τῆς χάριτος καὶ τῆς βασιλείας Του. Καὶ θά δοξάσῃ αὐτὰ —εἴθε καὶ ἡμᾶς— ἐν τῇ βασιλείᾳ Του.

(Συνεχίζεται.)

Γιὰ δ,τι ἀφορᾷ στὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟ» πρέπει γὰ ἀπευθύνεσθε στὴ Διεύθυνση τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὁδὸς Ἰωάννου Γεργαδίου 14, 115 21 Ἀθήνα — Τηλ. 72.18.308.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 36 τοῦ προηγουμένου τεύχους)

Εἶναι φανερό πὼς ἡ κανονικὴ καὶ ἀρχικὴ θέσις τῆς περικοπῆς τῆς Χαναanaίας εἶναι στὸ τέλος τῆς σειρᾶς τῶν Κυριακῶν τοῦ Λουκᾶ καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξί τοῦ Τριωθίου. Ἐνα εἶδος δηλαδὴ ἐφεδρικῆς περικοπῆς, προπαρασκευαστικῆς γιὰ τὰ θέματα τῆς ἐπιτεμένης περιόδου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Κατὰ τὶς ἀρχαῖες διατάξεις τὸ εὐαγγέλιον τῆς Χαναanaίας διαβάσσεται στὸ τέλος τοῦ Ματθαίου μόνον ὅταν τὸ Πάσχα «φθάσῃ ἔσω», δηλαδὴ τὴν 22α Μαρτίου (μὲ τὸ παλαιὸ ἡμερολόγιον - ἡ σημειώσεις τοῦ «Εὐαγγελίου» τοῦ μέσου σχήματος ἐκδόσεως Ἀποστολικῆς Διακονίας, 1973 καὶ 1982, σελ. 199, πού λέγει ὅτι ἡ περικοπὴ αὐτὴ «οὐκ ἀναγινώσκειται ἐν τῇ σειρᾷ τῶν Κυριακῶν τοῦ κατὰ Ματθαίου Εὐαγγελίου, εἰ μὴ ὅταν μόνον τὸ Πάσχα συμβῇ τῇ 15ῃ Ἀπριλίου», δὲν εἶναι ἀκριβῆς). Ἡ περίπτωση αὐτὴ εἶναι σπανιωτάτη, ἀφοῦ ἀπὸ τὸν Δ' μέχρι τὸν Κ' αἰῶνα, ἐπὶ 1700 δηλαδὴ ἑορτασμῶν τοῦ Πάσχα, μόνον 13 φορές ἔτυχε τὸ Πάσχα τὴν ἡμέρα αὐτῇ. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ Τυπικὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας τοῦ Ι' αἰῶνος καὶ ἄλλα ἀρχαῖα κανονάρια δὲν τὴν ἀριθμοῦν ὡς ΙΖ' Κυριακὴ τοῦ Ματθαίου, ἀλλὰ μαζί μὲ τὸν ἀπόστολό της (Α' Τιμοθ. δ' 9-15) τὴν τοποθετοῦν στὴ σειρά τῶν ἀποστολοευαγγελίων ὡς ΑΒ' Κυριακὴ, μεταξὺ δηλαδὴ τῶν Κυριακῶν τοῦ Ζαχαρίου καὶ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Μὲ τὴν παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου ἡ περικοπὴ τῆς Χαναanaίας ἔχει κοινὸ σημεῖο ἐπαφῆς τὴν ἐνεργουμένη προσευχῇ, πού γίνεται αἰτία νὰ ἐκπληρωθῇ τὸ αἶτημα μιᾶς ἐθνικῆς καὶ νὰ δικαιωθῇ ἕνας ἁμαρτωλὸς τελώνης. Σὲ μεταγενέστερα ὁμοῦ χειρόγραφα, χαρακτηρίζεται ὡς ΙΖ' Ματθαίου, πράγμα πού ἔγινε ἀργότερα αἰτία νὰ συνδεθῇ μὲ τὸν ἀπόστολό τῆς Α' Λουκᾶ (τῆς ιζ' Κυριακῆς, Β' Κορ. ζ' 16 - ζ' 1) καὶ νὰ προκληθῇ ἡ ἀνωμαλία πού διαπιστώθηκε ἀνωτέρω. Δὲν εἶναι δυνατόν μιὰ περικοπὴ, ἢ μᾶλλον ἕνα ζεύγος περικοπῶν (Α' Τιμοθ. δ' 9-15 καὶ Ματθ. ιε' 21-28), πού δὲν διαβαζόταν στὸ τέλος τῶν Κυριακῶν τοῦ Ματθαίου οὔτε μιὰ φορὰ στὰ ἑκατὸ χρόνια, νὰ θεωρηθῇ ὅτι βραβεύεται στὴν ἀρχικὴ τοῦ θέσις στὸ σημεῖο αὐτό. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ σημειώσεις ἐνὸς Εὐαγγελισταρίου τοῦ ΙΒ' - ΙΓ' αἰῶνος, πού θέτει μὲν τὴν περικοπὴ τῆς Χαναanaίας στὴ θέσι τῆς ΙΖ' Κυριακῆς, σημειώνει ὁμοῦ: «Χρὴ γινώσκω ἐν τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο τῆς Χαναanaίας, διὰ τὸ πολλάκις συμβαίνει γίνεσθαι τὸ Πάσχα ἔξω, ὅδε μὲν οὐ χωρεῖ ἀναγινώσκειν εἰς τὰ σαββατοκυριακὰ τοῦ Ματθαίου, ὅτι οὐδέποτε ἀνεγνώσθησαν δέκα ἐπτὰ Κυριακαί ἀναγινώσκειται δὲ εἰς τὸν Λουκᾶν, Κυριακὴ πρὸ τοῦ Φαρισαίου, εἴπερ ἄρα λει-

ψη ὁ Λουκᾶς ὡς ἔφη διὰ τὸ μηκύνεσθαι τὸ Πάσχα» (κῶδ. Princeton, N. Jersey).

431. Σὲ μερικὲς ἑορτὲς ὁρίζονται δύο ἀποστολικὲς ἢ εὐαγγελικὲς περικοπὲς (1, 2 Σεπτεμβρίου, 26 Ὀκτωβρίου κ.ά.). Πρέπει νὰ ἀναγινώσκονται καὶ οἱ δύο περικοπὲς; (Ἐρωτήσεις Αἰδεσμι. Χ. Χ.).

Σήμερα, ὅπως εἶναι γνωστὸ, στὶς ἑορτὲς δὲν διαβάσσεται παρὰ ἕνα μόνον ζεύγος ἀναγνωσμάτων κατὰ τὴν θεία λειτουργία. Ἡ παλαιότερα πρᾶξις ἦταν διαφορετικὴ. Διάβαζαν διπλοῦς ἀποστόλους καὶ διπλᾶ εὐαγγέλια, τῆς σειρᾶς (τῆς ἡμέρας) καὶ τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου, ὅπως γίνεται καὶ σήμερα στὶς Μονὲς τοῦ Ἁγίου Ὄρους. Ἄμεσα ὁμοῦ μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ πρᾶξις τῶν ἑορταζομένων, γιατί αὐτὴ ἀφορᾶ στὸ μεγάλο πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ γιατί σ' αὐτὴ παρουσιάζονται οἱ προβληματισμοὶ αὐτοὶ μετὰ τὴν ἐπικράτησι τῆς τάξεως πού καθορίζεται ἀπὸ τὰ νεότερα Τυπικά, τῆς ἀναγνώσεως δηλαδὴ ἐνὸς μόνου ζεύγους ἀναγνωσμάτων. Σὲ ἄλλη ἀπάντησι εἶδαμε πὼς ἡ ὑπερβολὴ στὴν προτίμησι τῶν ἀποστολικῶν, ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν εὐαγγελικῶν, ἀναγνωσμάτων τῶν ἁγίων, στὶς καθημερινὲς κυρίως, ὁδήγησε στὸ νὰ ἐπαναλαμβάνονται κατὰ κόρον τὰ ἴδια ἀναγνώσματα. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐπιμείναμε στὴν ἀπάντησι στὴν ὑπ' ἀριθμ. 421 ἐρώτησι. Μὲ τὴν νέα αὐτὴ εὐκαιρία ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐπιμείνουμε στὸ ἄλλο, στὸ ἐξ ἴσου σοβαρὸ σκέλος της, πού καὶ τότε θέσαμε, στὴν ἀπαράδεκτη καὶ ἀντιπαραδοσιακὴ παράλειψι τῶν περικοπῶν τῆς κατὰ συνέχειαν ἀναγνώσεως. Ἄν γενικεύσουμε τὴν ἔννοια τοῦ «ἑορταζομένου» ἁγίου καὶ πάρουμε ὡς βασικὸ ὁδηγὸ στὸν καταρτισμὸ τῶν πινάκων τῶν ἀναγνωσμάτων τοῦ ἔτους τὸ δεύτερο μέρος τοῦ «Ἀποστόλου» καὶ τοῦ «Εὐαγγελίου», δηλαδὴ τὸ «Μηνολόγιον», οὐσιαστικὰ φθάνουμε στὴν κατάργησι τοῦ πρώτου καὶ κυρίου μέρους τῶν βιβλίων τῶν περικοπῶν, πού καθορίζουν τὴν κατὰ συνέχειαν ἀνάγνωσι τῶν ἁγίων Γραφῶν. Καὶ γιὰ νὰ μείνουμε στὸν «Ἀπόστολο», ὅπου τὸ πρόβλημα εἶναι δξύτερο, ὑπάρχουν μῆνες πού ἐξ ὀλοκλήρου σχεδὸν καλύπτονται ἀπὸ τὶς περικοπὲς τοῦ Μηνολογίου. Ὁ Νοέμβριος π.χ. ἔχει ἀποστολικὲς περικοπὲς γιὰ 28 ἡμέρες ὁ Ἰανουάριος γιὰ 26, ὁ Ὀκτώβριος γιὰ 25, ὁ Δεκέμβριος γιὰ 23, ὁ Σεπτέμβριος γιὰ 22, ὁ Ἰούλιος γιὰ 21 κ.ο.κ. Ἄν ὅλοι οἱ ἅγιοι τῶν ἡμερῶν αὐτῶν θεωρηθοῦν ὡς «ἑορταζόμενοι», εἶναι ὑπερβολὴ νὰ εἰποῦμε ὅτι καταστρατηγεῖται καὶ σχεδὸν καταργεῖται ἢ κατὰ συνέχειαν ἀνάγνωσις τῆς Ἀγίας Γραφῆς;

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟΝ*

Τοῦ Ἀρχιμ. ΠΑΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ
Γραμματέως Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Τὴν Κυριακὴν τῆς «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ», γενικῶς μὲν προβάλλεται ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν κόσμον, εἰδικῶς δὲ ξεδιπλώνεται ἡ ἐποχὴ τῶν αἰρέσεων εἰς τὴν σύγχρονην ἐκάστοτε ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν πιστῶν τῆς τέκνων, ποὺ καλοῦνται εἰς ἀέναον ἐπαγρύπνησιν, ἵνα μὴ συμβῆ οὐδέποτε εἰς τὸ μέλλον ἡ θύελλα ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

Τὴν Κυριακὴν τῆς «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ» ἀναγγέλλεται μὲ κάθε ἐπισημότητα εἰς τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ «ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ», μετὰ θεαματικῆς ἐξόδου ἐκ τοῦ ἁγίου Βήματος τῶν Εἰκόνων, ὅτι ἡ ἀλώθητος καὶ καθαρὰ πίστις διατηρεῖται μὲ θυσίας καὶ ἀγῶνας τῶν χριστιανῶν κατὰ τῶν πάσης φύσεως ἐχθρῶν τῆς Ἐκκλησίας.

«Οἱ Προφῆται ὡς εἶδον, οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἐδίδαξαν, ἡ Ἐκκλησία ὡς παρέλαθεν, οἱ διδάσκαλοι ὡς ἐδογματίσαν, ἡ Οἰκουμένη ὡς συμπεφρόνηκεν, ἡ χάρις ὡς ἔλλαμψεν, ἡ ἀλήθεια ὡς ἀποδέδεικται, τὸ ψεῦδος ὡς ἀπελήλαται, ἡ σοφία ὡς ἐπαρρησιάσατο, ὁ Χριστὸς ὡς ἐδράθει». Οὕτω φρονοῦμεν, οὕτω λαλοῦμεν, οὕτω κηρύσσομεν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ τοὺς αὐτοῦ Ἀγίους ἐν λόγοις τιμῶντες, ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν...».

Α Ὑ τ η ἡ πίστις τῶν Ἀποστόλων,

Α Ὑ τ η ἡ πίστις τῶν Πατέρων,

Α Ὑ τ η ἡ πίστις τῶν Ὁρθοδόξων,

Α Ὑ τ η ἡ πίστις τὴν Οἰκουμένην ἐστήριξεν»²⁴.

Κείμενα ἱστορικὰ καὶ αἰώνια, ποὺ κατηξίωσεν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν ἡ ἱστορία, ἡ ζωὴ καὶ ἡ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ποὺ συνεγείρουσιν τὸν καθέναν μὲ μοναδικὰ καὶ ζωηρὰ βιώματα. Ἡ Κυριακὴ τῆς «ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ», ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τονίζει ἀδιαλείπτως τὴν ἀκατάλυτον ἀναγκαιυστικὴν δύναμιν τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τὸν κόσμον, τὴν ὁποῖαν οὐδεμία δύναμις δύναται ν' ἀνγκόψῃ, διότι ἡ πίστις στηρίζεται ἐπὶ τῆς πέτρας, «ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χριστός».

6. Ἐκτὴ Κυριακὴ τοῦ Τριωδίου, Β' Νηστειῶν.

Ἡ Ἐκκλησία προβάλλει τὸν γίγαντα τῆς Θεολογίας, τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Παλαμῆν, Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης.

Ζήσας τὸν 14ον αἰῶνα, ἠγωνίσθη ὀρθοδόξως, ὅσον

ὀλίγοι, ἐναντίον τῆς ἀντιορθοδόξου τῶν Δυτικῶν διδασκαλίας περὶ τοῦ Ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ Ἀκτίστου τῆς Ἁγίας Τριάδος φωτός, τοῦ φωτίζοντος καὶ ἀγιάζοντος «πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον»²⁵. Τὰ θεολογικὰ συγγράμματα τοῦ Ἱεροῦ Πατρός, μεγίστης θεολογικῆς ἀξίας καὶ τιμῆς, ἔλυσαν κατὰ τὸν πλέον καλῦτερον καὶ κατηγορηματικὸν τρόπον τὰ περὶ τοῦ «ἀκτίστου φωτός» ὀρθοδόξως καθιερωθέντα καὶ ἐδικαιώθησαν οὕτως οἱ μυστικῶς ἀθλούμενοι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Αἱ Συνοδικαὶ ἀποφάσεις τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν 14ον αἰῶνα, αἵτινες κατεδίκασαν τὴν ἀπόπειραν δυτικῶν τινων θεολόγων νὰ ἀμφισβητήσουν τὴν ὀρθότητα τοῦ μοναχισμοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Πολιτείας τῶν μοναστῶν τοῦ Ἄθω, ἔρχονται ὡσάν ἀδιάκοπος συνέχεια τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων μέσα εἰς τὸν χρόνον, δι' ὧν ἐθεσπίσθησαν καὶ καταχυρώθησαν τὰ ὀρθοδόξως βιούμενα. Καὶ ἡ συνέχεια αὕτη φθάνει ἕως τὴν σημερινὴν ἡμέραν, ὅπου ἡ Ἐκκλησία μὲ τὰ ψαλλόμενα καὶ τὰ τελούμενα τοῦ Τριωδίου ἐμπλουτίζει τὴν παράδοσιν καὶ ἀνανεώνει τὰς δυνάμεις τῆς κατὰ τὴν πανηγυρικὴν διακήρυξιν τῆς προηγηθείσης Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας. Κατὰ τὸν «λειτουργικόν» τῆς Ἐκκλησίας χρόνον, ὅπου τὸ χθὲς βιοῦται ὡς ζῶσα πραγματικότης εἰς τὸ σήμερον, τὰ κατὰ τὸ Τριώδιον ἑορταζόμενα περιέχουν καὶ μεταδίδουν εἰς τοὺς πιστοὺς τὴν ἀνακαινιστικὴν ἐκείνην δύναμιν, ἣτις καθιστᾷ τὸν καθέναν μέτοχον τῆς θείας Χάριτος ἀφ' ἐνός καὶ δυναμικὸν τῆς Ἐκκλησίας μέλος ἀφ' ἑτέρου, ἔτοιμον διὰ νέας ὑπὲρ τῆς πίστεως θυσίας. Ἡ ἀγωνιστικὴ διάθεσις εἶναι διάχυτος εἰς τὰς σελίδας τοῦ Τριωδίου.

Ἀπολύτως ἐνηρμονισμένη ἡ ἑορτὴ μὲ τὸ Εὐαγγελικὸν τῆς ἡμέρας ἀνάγνωσμα, καθ' ὃ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν μέσῳ τῶν Γραμματέων καὶ τοῦ πιστοῦ τοῦ Θεοῦ λαοῦ, εὐεργετεῖ καὶ ἰάται τὸν παραλυτικόν. Οἱ μὲν «ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν»²⁶ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, εἶναι οἱ παντοσεινοὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀντικείμενοι κατὰ τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ δέ, ὅπου «ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἶδομεν»²⁷, εἶναι ὁ πιστὸς τοῦ Κυρίου λαός, ὅστις συνεχίζει μέσα ἀπὸ τὰ ἑορταζόμενα γεγονότα τοῦ Τριωδίου νὰ δοξάζῃ τὰ μεγαλεῖα τῆς πίστεως χθὲς καὶ σήμερον καὶ εἰς τὸν αἰῶνα.

(Συνεχίζεται)

24. «Τριώδιον», ἔ.δ. σελ. 145α'.

(*) Συνέχεια ἀπὸ τῆ σελ. 44 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

25. Εὐαγγ. Α' ὄρας.

26. Μάρκ. στ', 10.

27. Μάρκ. στ', 12.

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ*

Του Ἀρχιμ. ΣΥΜΕΩΝ ΚΑΤΖΗ

Ἱεροκήρυκος Ἱ. Μητροπόλεως Πατρῶν

Ἡ Ἐκκλησία ὄμως στηριζομένη καὶ στὸ ἀρχαῖο διδλίο τῶν Ἀποστολικῶν Διαταγῶν (Ἡ' 32), ποὺ λέγει «ὁ διδάσκων εἶ καὶ λαϊκὸς ἢ, ἔμπειρος δὲ τοῦ λόγου καὶ τὸν τρόπον σαμῆς, διδασκέτω» «ἔσονται γὰρ πάντες διδασκτοὶ Θεοῦ» Ἰω. 6: 45, καὶ στὴν Πράξιν τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων (Διαβάζουμε στὸ διδλίο τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ὅτι μετὰ τὸν διωγμὸ τοῦ Στεφάνου «πάντες διεσάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας... καὶ διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον» Πράξ. 8: 1,4 καὶ στὸ Α' Κορ. 14: 26. «Ὅταν συνέρχησθε ἕκαστος ὑμῶν ψαλμὸν ἔχει, διδασκὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, ἔρμηγειαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω») καὶ πιεζομένη ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ πράγματα, τόσο περισσότερο μάλιστα, ὅσο ἡ ἀπαγόρευση τῆς ΣΤ' Οἰκουμένης εἶναι εὐρύτατη, ἀφοῦ δὲν ἀναφέρεται μόνον στὸ κήρυγμα ποὺ γίνεται στὸ Ναὸ τῆν ὥρα τῆς θείας Λατρείας, ἀλλὰ σὲ κάθε δημοσία διδασκαλία, χρησιμοποιοῦναι στὸ διδασκτικὸ τῆς ἔργου σὲ πολὺ μεγάλο μάλιστα βαθμὸ τοὺς Λαϊκοὺς, ἀκόμη καὶ στὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου μέσα στοὺς Ναοὺς καὶ σ' αὐτὴ τὴν ὥρα τῆς θείας Λατρείας.

Ἔτσι σήμερα τὸ κήρυγμα θεραπεύεται ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους, ἀπὸ τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ἄλλους Κληρικούς, ἐφ' ὅσον ἔχουν τὴν πρὸς τοῦτο συγκιτάθει τῶν Ἐπισκόπων (πρὸλ. α. ΛΓ' κανὼνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμ. Συνόδου, 6. τὸν C' Ὅρον τῆς Ὁμολογίας τοῦ Δοσιθέου «Εἰ δὲ (ὁ ἱερεὺς) καὶ δοκιμὴ καὶ ἀρετὴ διαφέρει, λαθῶν ἐξουσίαν παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου διορθοῖ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχομένους εὐσεβεῖς, καὶ εἰς τὴν πρὸς κτήσιν τῆς οὐρανόθεν βασιλείας ὁδὸν ποδηγετεῖ, καὶ κήρυξ τοῦ ἱεροῦ προχειρίζεται εὐαγγελίου», γ. τὰ διαλαμβανόμενα εἰς ἐπιστολὴν τοῦ ἁγ. Συμεὼν Θεσσαλονίκης πρὸς τὸν πρωτοπαπᾶν τῆς περὶ τὸν Χάνδακα Ἐκκλησίας περὶ θείου κηρύγματος «Διὸ κατ' ἀνάγκην, μήτε ποιμένος ὄντος, μήτ' αὐ ἱερωμένου δυναμένου διδάσκειν, ὁ ταχθεὶς λέγειν μοναχικῆς ἔστω τάξεως. Εἰ δ' οὐκ ἔστι, μὴ πάντῃ λαϊκὸς ἔστω, ἀλλὰ κληρικὸς, σφραγιδα ἱερὰν κεκτημένος...» (βλ. εἰς Ἰω. Φουντούλη, Λειτουργικά θέματα Γ' σελ. 64). — Ἡδὴ στὴν Ἀλεξάνδρεια ἀπαγορεύθηκε τὸ κήρυγμα στοὺς πρεσβυτέρους ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς Ἀρειανικῆς καίλατος, γιὰ τοὺς γνωστοὺς λόγους — ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς λαϊκοὺς θεολόγους, κατόπιν ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου.

2. Τὴν Κατήχηση.

Κατήχηση εἶναι ἡ συστηματικὴ διδασκαλία τῶν δογματικῶν καὶ ἠθικῶν διδασκαλιῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως στὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 42 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

Μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ ἡ Ἐκκλησία διδάσκει καὶ διαπαιδαγωγεῖ τὰ νέα μέλη τῆς κατὰ τρόπον συστηματικὸ ἀπὸ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν. (Πρὸ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ ὑπῆρχε ἡ τάξις τῶν Κατηχομένων, ὅπως ὑπάρχει σήμερα στὶς χώρες τῆς Ἱεραποστολῆς).

Τὸ ἔργο τῆς κατηχήσεως ἀσκεῖται σήμερα ἀπὸ τοὺς Γονεῖς στὸ σπίτι, κυρίως ὄμως ἀπὸ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ποὺ λειτουργοῦν σ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ στὰ ὅποια διδάσκουν Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοὶ (στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία καὶ ἀλλαχοῦ λειτουργεῖ Σχολὴ Κατηχητῶν), ἀπὸ τοὺς Δασκάλους στὰ δημοτικὰ Σχολεῖα στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν καὶ ἀπὸ τοὺς Θεολόγους καθηγητὲς στὰ Σχολεῖα Μέσης Ἐκπαιδεύσεως.

Ὁ ἀνάδοχος, δυστυχῶς, θεωρητικῶς μόνον ἔχει μίαν ἀνάλογον εὐθύνην.

Ὅστος ὄμως, τὴν κυρίαν εὐθύνην γιὰ τὴν χριστιανικὴν ἀγωγήν τῶν παιδιῶν, ὅπως ἔλλοτε καὶ τῶν ὀρφιμῶν, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὴν ἔχει ὁ Ἱ. Κληρικός. Ἔτσι τὴν ἀνάθεση τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων στοὺς πιστοὺς, σὲ τόσο μεγάλη μάλιστα κλίμακῃ, μόνον σὰ λύση προσωρινὴ καὶ σὰ λύση ἀνάγκης μπορεῖ κανεὶς νὰ τὴ δεχθεῖ. Οἱ πιστοὶ ἔχουν ἀσφαλῶς χρέος (ἀλλὰ καὶ δικαίωμα) νὰ συμβάλουν στὴν χριστιανικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς νεότητος, ἀλλὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς εὐθύνης αὐτῆς ἀνήκει στοὺς Κληρικούς.

Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ νομίζουμε ὅτι ἐξαντλοῦμε τὸ ἀγιοτικὸν μας ἔργο τελούντες μόνον τὶς ἱερὰς ἀκολουθίας καὶ τὰ ἅγια Μυστήρια, ἀφοῦ «πᾶν κτίσμα... ἀγιάζεται διὰ λόγον Θεοῦ καὶ ἐντευξέως» (Α' Τιμ. 4: 5).

Ὁ Ἱ. Κληρικός συνεχίζει τὸ ἔργο τῶν Ἀποστόλων, ποὺ «προσεκαρτέρουν» (= ἦταν ἀφωσιωμένοι) ὄχι μόνον «τῇ προσευχῇ» ἀλλὰ «καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου» (Πρ. 6: 4).

Ἄλλωστε ἡ ἀγότης εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ — τὴν τήρησιν τῶν ἐντολῶν, μέσα στὶς ὁποῖες «μυστικῶς ἐνυπάρχει ὁ Χριστὸς» κατὰ τὸν ἁγ. Μάξιμον.

Ἄν στὴν Π.Δ. ἦταν διαιρεμένα τὸ προφητικὸν καὶ τὸ ἱερατικὸν καὶ τὸ βασιλικὸν ἀξίωμα (ἔτσι ἄλλοι ἦταν ἐκεῖνοι ποὺ μπορούσαν νὰ ποῦν «τάδε λέγει Κύριος» καὶ ἄλλοι οἱ «τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες») ὁ Χριστὸς συνένωσε στὸν ἑαυτὸν τοῦ τὰ τρία αὐτὰ ἀξιώματα καὶ ἔτσι ἐνωμένα τὰ μεταβίβασε στὴν Ἐκκλησίαν τοῦ οὕτως ὥστε οἱ Κληρικοὶ καὶ οἱ Λαϊκοὶ, σὲ διαφορετικὸν μέτρο ὁ καθένας νὰ εἶναι μέτοχοι τοῦ τρισσοῦ ἀξιώματός Του.

Στὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ μνημονευθεῖ μὲ ἱκανοποίησιν τὸ γεγονός ὅτι τὰ τελευταῖα χρόνια στὴν πόλιν μας ἀρκετὲς ἐνορίες ἀπέκτησαν πνευματικὰ κέντρα νεό-

τητος και να διατυπωθει η ευχη το παραδειγμα τους να το ακολουθησουν, αν εινα: δυνατο, και αλλες.

3. Την κατ' ατομο και κατ' οικον διδασκαλια.

«Ο ποιμην ο καλως —λεγει ο Κυριος μας— τα ιδια προβατα καλει κατ' ονομα» (Ίω. 10: 3). Αυτο σημαίνει: οτι γνωριζει οχι μονον το ποιμνιο του γενικα (ποια ει- ναι τα θρια της εγοριας κ.λπ.), αλλα και το καθε λογικο του προβατο ειδικα. Ο καθε χριστιανος εχει τα προ- δλημματα του και τις δυσκολιες του, τις αμφιβολιες και τις πτωσεις του, τις επιτυχιες και τις αποτυχιες του. Απαιτειται λοιπον για τον καθενα εξατομικευμενη α- γωγη.

Προς τουτο πολυ χρησιμες εινα: οι «κατ' οικον» επι- σκεψεις των ποιμενων της Εκκλησιας. Παραδειγμα και προτυπο ο Απ. Παυλος. («Υμεις επιστασθε —λεγει: στους πρεσβυτερους της Εφεσου— ...ως ουδεν υπεστειλαμην των συμφεροντων του μη αναγγειλαι υμιν και διδασκειν υμιας δημοσια και κατ' οικον... Γρηγορεϊτε, μνημονευοντες οτι τριετιαν νυκτα και ημεραν ουκ επαυσαμην μετα δακρυων νουθετων ενα εκαστον» Πρ. 20: 18, 20, 31).

Απο τις «κατ' οικον» επισκεψεις χρησιμωτερες ει- ναι: εκεινες που γινονται εταν παρουσιάζονται ειδικες ευκαιριες. (Αρραδωνες, Γαμοι, ασθενειες, πένθος, επι- τυχιες των παιδιων, αποτυχιες κ.λπ.). Γιατι σ' αυτες τις ευκαιριες τα αποτελεσματα των ποιμαντικων επισκε- ψεων εινα: ασυγκριτα πολυτιμωτερα απο εκεινα που εχο- με απο τις κατ' οικον επισκεψεις των Ιερεων, που γι- νονται στην αρχη καθε νεου μηνια, την πρωταγιαση, την ονομαστικη εορτη κ.λπ.

Εκτος εμωσ απο τον τροπο αυτο η Εκκλησια ασκει την κατ' ατομο αγωγή και στο Μυστηριο της Ι. Εξο- μολογησεως κατ' ατομο οπωσδηποτε ιδιαίτερα αποτελε- σματικα.

4. Ο Τυπος.

Σημερα η Εκκλησια χρησιμοποιει ευρυτατα το μεσο αυτο για τη διαδοση του σωτηριου μηνιματος της. Πα- λαιοτερα δεν ειχε αυτη τη δυνατοτητα σε τόσο μεγαλο μαλιστα βαθμο οσο σημερα. Έτσι αρκετα τυπογραφεια στην Ελλάδα εχουν σα σκοπο τη διαδοση του λογου του Θεου και πολλοι ανθρωποι με ζηλο και ενθουσιασμο αφιερωνουν ολο το χρονο και ολες τους τις δυναμεις και τις ικανοτητες τους στον ταμεα αυτο της Ιεραποστολικης δραστηριοτητος. Πολλα περιοδικα και εφημεριδες και διδλια χριστιανικου περιεχομενου εκδιδονται και κυκλο- φορουν στον τοπο μας και τροφοδοτουν τον πιστο Λαο με τον αργο της Ζωης, το Λογο του Θεου.

Ενα μαλιστα απο αυτο, που εχει τον τιτλο ΦΩΝΗ ΚΥΠΡΙΟΥ διανεμεται στους πιστους δωρεαν.

Αυτονοητο εινα: το χρεος όλων μας να συμδάλουμε στη διαδοση αυτων των εντυπων. Ειδικωτερα η ΦΩΝΗ ΚΥΠΡΙΟΥ δεν επιτρεπεται σε καμια περιπτωση να μη φθανει: και μεχρι το πιθ απομακρυσμενο χωριο.

5. Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση.

Και απο τα μεσα αυτα της μαζικης ενημερωσεως —οπως ονομαζονται— η Εκκλησια διδασκει: το Λαο.

Διαφορες εκπομπες και στο ραδιόφωνο και στην τηλεό- ραση εινα: εκκλησιαστικου περιεχομενου (κηρυγματα - εκκλησι. υμνοι - συζητησεις για ποικιλα θεματα εκκλη- σιαστικου περιεχομενου, ιερές ακολουθιες κ.λπ.).

Εινα: αληθεια οτι η Εκκλησια δεν διαθετει δικη της Τηλεόραση ουτε καν ενα δικο της ραδιοφωνικο στα- θμο. Στη χωρα μας και η Ραδιοφωνια και η Τηλεόραση εινα: κρατικες.

Το ιδιο το Σύνταγμα —ο Καταστατικος αυτος Χάρ- τής της χωρας μας— ορθωνα: ανυπερβλητο κωλυμα στην προσπαθεια της Εκκλησιας να αποκτησει: δικο της ραδιο- φωνικο η τηλεοπτικο σταθμο.

Συγκεκριμενα το αρθρο 15 § 2 του Συνταγματος (ετ. 1975) οριζει: τα παρακατω: «Η ραδιοφωνια και η τηλεορασις τελουν υπο τον εμεσον ελεγχο του Κρατους, σκοπουν δε εις την αντικειμενικη και επι ισοις οροις με- τადοσιν πληροφοριων και ειδησεων, ως και προϊδντων του λογου και της τεχνης...».

Μοναδικη ισως ευκαιρια να αρθει αυτη η απαγορευ- σις ηταν το 1975, εταν εφηφιζετο το ισχυον Σύνταγμα. Τότε θα επρεπε να γινει προσπαθεια να πεισθει η τότε Αναθεωρητικη Βουλη των Ελλήνων να διατυπωσει τη διαταξη αυτη κατ' ατομο τροπο, οστε να μη αποκλει- εται καθε δυνατοτητα να αποκτησει η Εκκλησια δικο της ραδιοφωνικο η και τηλεοπτικο σταθμο.

Το συνταγματικο εμωσ αυτο κωλυμα ισως εχει και την καλη του πλευρα.

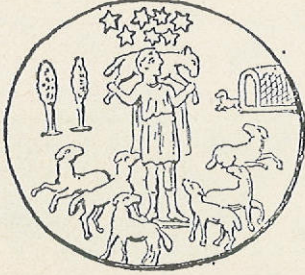
Αν εδιδετο αυτη η δυνατοτητα στην Εκκλησια αργα η γρηγορα θα κατωρθωναν να παρουν τη σχετικη αδεια απο τις κρατικες αρχες και αλλοι (Οργανισμοι κ.λπ.) με θεδαιο σχεδον αποτελεσμα την ασυδοσια και την απωλεια του ελεγχου των προγραμματων εκ μερους των αρχων. Οπως περιπου συμβαινει αυτο σημερα με το εντυπο. Και οπως λεγεται, οτι συμβαινει με τη ραδιο- τηλεοραση αλλων χωρων.

6. Επίσης φωτεινές διαφάνειες με παραστάσεις θρη- σκευτικού περιεχομένου, δίσκοι και κασέτες με κηρύ- γματα, με ιερές ιστορίες, με εκκλησιαστικους υμνους, με θρησκευτικη μουσικη και τραγουδια κ.λπ. χρησιμοποι- ονται: ολοένα και περισσοτερο για τη χριστιανικη δια- παιδαγωγηση του πληρωματος της Εκκλησιας.

7. Τέλος αυτη η ιδια η θεα Λατρεια, εκτος απο προσευχη, εινα: και διδασκαλια. Όχι: μονο γιατι περι- εχει: πολλα αναγνωσματα απο την Αγια Γραφη, Παλαια και Κεινη Διαθηκη, αλλα και γιατι οι ιδιοι οι υμνοι: ει- ναι: μια διδαχη. Εινα: εμπέδωση της δογματικης διδα- σκαλιας της Εκκλησιας (πολλα εινα: τα δογματικα τρο- παρια). Εινα: προσβολη αγιων προσωποκοτητων προς μι- μηση. Εινα: επαινος της αρετης και φλογος της κακιας. Εινα: προτροπη σε μετάνοια και αγιασμο.

Μονο που εμεις ωφελοουμεθα πολυ λιγοτερο απο οσο οι πιστοι των χρονων του Βυζαντιου λογω της εξελιξεως της γλωσσας. Ως εκ τούτου απο της απόψεως αυτης η

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εις την σελίδα 58)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ ΖΩΗ

Έρευνα πνευματικής γεωγραφίας

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Έπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Διάχυτες φήμες και ἀκούσματα

Στις περιπλανήσεις του ὁ ἄνθρωπος στους δρόμους τῆς ζωῆς ἔχει συχνότερα ἢ σπανιότερα συναπαντήματα, συναντήσεις ζωῆς μὲ Γέροντες ποὺ σηκώνουν τὰ βάρη του, αἴρουν τὰ ἐμπόδια καὶ διευκολύνουν τὰ περάσματα, δημιουργώντας πόρους στὶς ἀπορίες του.

Ὅταν κάνουμε λόγο γιὰ τοὺς «γέροντες» αὐτοὺς, εὐκολη εἶναι ἡ ἀντίρρηση καὶ ἡ ἀμφιβολία ἀν ὑπάρχουν, καὶ ἀν ὑπάρχουν ποῦ τέλος πάντων βρίσκονται κρυμμένοι καὶ εἶναι ἀθέατοι. Ἄλλοι πάλι μᾶς διαβεβαιώνουν ὅτι τοὺς συνάντησαν καὶ ἔκτοτε ἡ ζωὴ τους πῆρε ἄλλη τροπὴ καὶ νόημα καὶ φωτίστηκε μὲ ἓνα διαφορετικὸ φῶς.

Διαρκῶς ἀκοῦμε, ἀν ἐντείνουμε τὴν ἀκοή μας καὶ ἀκροαστοῦμε προσεκτικὰ, γι' ἀνθρώπους ποὺ συμβούλεψαν τὸν ἓνα στὴ μία περίπτωση, ποὺ καθοδήγησαν μὴν ἄλλη στὴ δεύτερη περίπτωση, παρηγόρησαν, νουθέτησαν, προσευχήθηκαν, στήριξαν, μόνιασαν ὀλόκληρες οἰκογένειες, κατεύθυναν, ἔβαναν σὲ μιὰ τάξη τὸ χάος ποὺ βασίλευε στὶς καρδιές τους.

Σιγὰ - σιγὰ δημιουργεῖται μιὰ φήμη, ἓνας κάποιος ψίθυρος γύρω ἀπὸ ὀρισμένα ὄνματα, γύρω ἀπὸ τὴ φανερὴ ἢ ἀφανῆ δραστηριότητα μερικῶν. Οἱ ἄνθρωποι ἀρέσκονται νὰ διηγούνται καὶ νὰ ἀκοῦνε ἱστορίες, πράγματα, «δράματα καὶ θάματα», ποὺ συνέβησαν στοὺς ἴδιους ἢ σὲ ἄλλους.

Έρευνητικὰ ἐρωτήματα

Ἀπὸ καιρὸ, θὰ εἶναι μερικὰ χρόνια, γεννήθηκε μέσα μου ἡ ἰδέα μᾶς ἔρευνας στὴ χώρα μας γύρω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς γέροντες καὶ πνευματικούς συμβούλους τοῦ πρόσφατου ἢ ἀπώτερου παρελθόντος, ἀλλὰ καὶ τοῦ ζωντανοῦ παρόντος.

Ἀφοῦ, καθὼς ἀκοῦμε, δροῦν τόσο εὐεργετικὰ γιὰ τὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ,

- ποῦ θὰ μπορούσαμε νὰ τοὺς συναντήσουμε καὶ μεις;
- ἀν ἤδη «κοιμηθήκανε» ποῦ καὶ πότε ἔδρασαν;
- τί εἶδους δραστηριότητα ἀνέπτυξαν;
- ποῖοί τούς συμβουλευόνταν ἢ τοὺς συμβουλευόταν καὶ;
- γιὰ ποιά ζητήματα καὶ θέματα (γ:ὰ τ:ί);
- καὶ γ:ια τ:ί; Ποιοὶ λόγοι, δηλαδὴ, τοὺς ὤθησαν καὶ τοὺς ὤθουν πρὸς τὴ δική τους διεύθυνση;

- μὲ ποῖο τρόπο ἢ τρόπους ἀντιμετώπισαν τὰ ἐρωτήματα καὶ τὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἔθεταν (μεθόδους);
- ἓνα ἄλλο ἐρώτημα ποὺ τίθεται εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθο: ἀν, δηλαδὴ, εἶχαν τὴν ἀνάλογη κατάρτιση γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὰ ζητήματα αὐτά;
- θὰ ἦταν ἐνδιαφέρον νὰ πληροφορηθοῦμε ἀκόμα σὲ ποῖο ὄρισμα καὶ ἀπορίας κοιτᾶ μὴτέψαν γιὰ νὰ ἐκμάθουν τὴν πνευματικὴ αὐτὴ τέχνη.
- καὶ ἀν οἱ ἴδιοι ἀνέδειξαν μὴτέψαν;
- στὴν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων χρησιμοποίησαν καὶ ἄλλα εἴδη γνώσεων (ἐπιστημονικῆς, ἐμπειρικῆς, κ.λπ.);
- γνώριζαν τὴ συμβολὴ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν στὶς ἀνθρώπινες συγκρούσεις καὶ τὰ ἄλλα προβλήματα; Θεωροῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους αὐτάρκη ἢ παρῆρα καὶ σὲ ἐπιστήμονες παρεμφερῶν ἐπαγγελματιῶν (γιατροῦς, δικηγόρους, ψυχιάτρους, ψυχολόγους);
- ἡ δράση τους ἦταν ριζωμένη στὴν Ἐκκλησία σὲ συνεργασία οὐσιαστικὴ μὲ τὸν Ἐπίσκοπο ἢ δροῦσαν μόνον: («μοναχικὸ περιπατητὴς») καὶ συνεργάζονταν ἰδιαίτερα μὲ συλλόγους, ὁργανώσεις καὶ λοιπὲς χριστιανικῆς κινήσεις;
- ἦταν ὑποχρεωτικὸ νὰ εἶναι κληρικοί ἢ μπορεῖ νὰ ἦταν καὶ μοναχοὶ ἢ λαϊκοί, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, ἱερομόναχοι ἢ καὶ ἔγγαμοι ἐφημέριοι;
- ἔχουμε μαρτυρίες ζωντανῆς γιὰ τὴ δράση τους, ἔχουν γραφτεῖ διβλία ἢ ἄρθρα γι' αὐτοὺς; Οἱ πληροφορίες ποὺ ὑπάρχουν μέχρι ποιά χρονολογικὴ περίοδο φθάνουν; Ὑπάρχει φωτογραφικὸ καὶ φωνητικὸ ὕλικὸ (μαγνητοταινίες, κασέτες);

Ἄν ἡ συμβουλή εὐτελὴς ἢ δραστηριότητα σφράγιζε κυρίως τὴ ζωὴ τους καὶ τὴ ζωὴ ἐκείνων ποὺ τοὺς συμβουλευόνταν ἀσφαλῶς ἀνέπτυξαν καὶ ἀναπτύσσον καὶ ἄλλῃ δράση ποὺ θὰ ἦταν χρήσιμο καὶ ἐνδιαφέρον νὰ τὴ γνωρίσουμε καὶ ἀποτυπώνοντάς τὴν νὰ τὴν καταστήσουμε κτῆμα ὄλο καὶ περισσοτέρων ἀδελφῶν μας, οἱ ὁποῖοι θὰ ἔχουν πολὺ μεγάλη ὠφέλεια στὴν ἐπαφὴ αὐτῇ.

Ἀνακεφαλαιώνοντας τώρα τὰ ἐρωτήματα ποὺ θέσαμε μέχρι στιγμῆς θὰ τολμούσαμε νὰ τὰ διατυπώσουμε μὲ τὸν ἀκόλουθο συνοπτικὸ μνημονικὸ κανόνα. Στὴν Ἑλλάδα σήμερα ἢ καὶ παλιότερα:

ποῖός συμβουλεύει ποῖον καὶ τί,
ποῦ, πῶς, πότε καὶ γιὰ τί — γιατί;

Ἀπαντήσεις, λοιπόν, σέ ὄλο τὸ φάσμα τῶν ἐρωτημάτων πού θέσαμε πῶς πάνω θά ἐξυπηρετοῦσαν κατὰ τὸν καλλίτερο δυνατὸ τρόπο τὸ σ τ ὅ χ ο πὺ θέσαμε: νὰ μάθουμε, δηλαδή, ἡμεῖς πρῶτα καὶ νὰ μάθουμε σὲ ἄλλους στὴ συνέχεια αὐτὰ πού ἡμεῖς μάθαμε. Σὲ τελευταία ἀνάλυση πρόκειται: γιὰ «γράμματα σπουδάσματα τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα». Μιὰ τέτοια ἔρευνα θά ἦταν πράγματι σπουδὴ στὴν Ὁρθοδοξία χωρὶς νὰ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ γίνῃ διαστικὰ καὶ ἐν σπουδῇ.

Δυσκολίες καὶ τρόπος προσεγγίσεως

Μιὰ τέτοια ἔρευνα δὲν εἶναι εὐκόλη, ἀπαιτεῖ καὶ πολὺ χρόνο· δὲν εἶναι ἔ ρ γ ο ἐνὸς ἀνθρώπου ἀλλὰ π ο λ λ ῶ ν. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ἐπιθυμία, δὲν φθάνει μόνον ἡ σκέψη, χρειάζεται μίαν ἐπίμονη καὶ ἐπίπονη προσπάθεια καὶ πάθος γιὰ νὰ ἀχθεῖ εἰς πέρας ὁ εὐγενὴς καὶ ὑψηλὸς στόχος πού ἀναφέραμε.

Κυρίως χρειάζεται: σ υ ν ε ρ γ α σ ί α ἀνθρώπων μὲ ἔνθεο ζῆλο, οἱ ὁποῖοι θά πλησιάσουν εἴτε τὶς πηγές, ἱεραπτεῖς καὶ προφορικές, εἴτε τὰ ζωντανὰ κεφαλαία τοῦ γένους, τοὺς Γέροντες, μὲ φόβο Θεοῦ, κατάνυξη καὶ πνεύμα μαθητείας γιὰ νὰ ἀναζητήσουν ὅσο περισσότερα γίνονται: «ἄδωρ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάννου δ' 14) γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς τοὺς καὶ τοὺς ἄλλους.

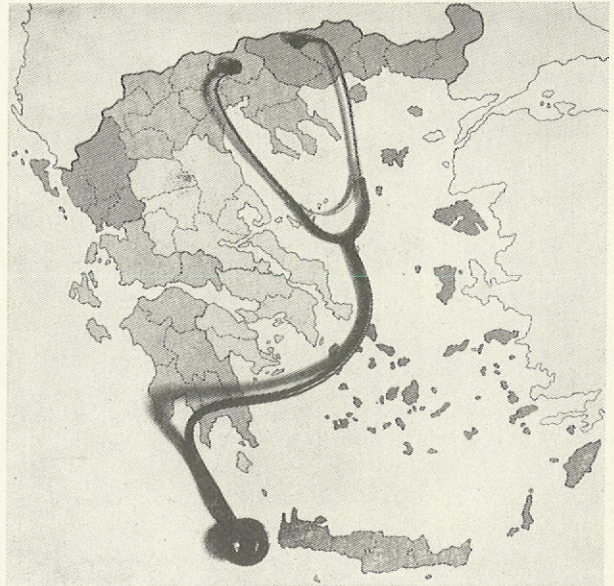
Ὁ τρόπος γιὰ νὰ φθάσουμε στοὺς Γέροντες ποικίλλει καὶ διαφέρει. Πρῶτα - πρῶτα θά πρέπει: νὰ μᾶς ὑποδειχθοῦν οἱ ἀγιες αὐτὲς μορφές πού ἔδρασαν καὶ δροῦν στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας μας. Οἱ Ἐπίσκοποι στὴν προκειμένη περίπτωση ἔχουν πρωτεύοντα λόγο, γιὰ αὐτοὺς γνωρίζουν καλλίτερα παντὸς ἄλλου τὶς πνευματικὲς δυνάμεις πού δροῦν στὴν θεόσωστη ἐπαρχία τους, καὶ αὐτοὶ μποροῦν νὰ μᾶς ὑποδείξουν καὶ νὰ μᾶς φέρουσιν σὲ ἐπαφὴ μαζί τους ἢ μὲ ἀνθρώπους πού γνώρισαν ἢ γνωρίζουν τοὺς Γέροντες. Στὴν πρόθεσή μας, λοιπόν, εἶναι νὰ ἀπευθυνθοῦμε μὲ γράμματα πρὸς τοὺς Μ η τ ρ ο π ο λ ῖ τ ε ς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν κλιμάτων γιὰ τὸν καλλίτερο συντονισμὸ τῆς ὅλης ἐργασίας καὶ ἔρευνας.

Μὲ τὸ ἄρθρο μας ὅμως αὐτό, ἀπευθύνουμε ἤδη ἀπὸ τώρα ἔκκληση καὶ παρακαλοῦμε ὄλους ἐκεῖνους οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν σχετικὰ μὲ τὸ θέμα πού θίγουμε καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ συνεργασθοῦν, ν ἄ μ ἄ ς γ ρ ᾶ ψ ο υ ν. Ἐμεῖς θά τοὺς ἀποστείλουμε εἰδικὸ τύπου δ ε λ τ ῖ ο (ἐρωτηματολόγιον), πού θά συνοδεύεται καὶ μὲ οδηγίες γιὰ τὸν τρόπο συμπληρώσεως. Τὸ δελτίο αὐτὸ συμπληρωμένο θά μᾶς τὸ ἐπιστρέφουν. Προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία ὥστε νὰ τηρηθεῖ ἡ ἐπαφὴ μὲ τοὺς πληροφοριοδότες μας καὶ μὲ τὰ πρόσωπα ἐκεῖνα πού θά μᾶς συνιστοῦν νὰ ἔλθουμε σὲ ἐπαφὴ μαζί τους.

Ὄνομασία καὶ πτυχὲς τῆς ἔρευνας

Οἱ ἀπαντήσεις μὲ τὶς πληροφορίες καὶ τὸ ὑπόλοιπο ὕλικὸ πού θά ἀποστέλλεται: θά καταχωρίζεται σὲ εἰδικὸ Ἄ ρ χ ε ῖ ο πού ἤδη ἔχει καταρτισθεῖ καὶ θά ἐξυπηρετεῖ τὸ «Σχεδιάγραμμα μιᾶς πνευματικῆς γεωγραφίας».

Αὐτὸ τὸ ὄνομα ἔχει δοθεῖ στὴν ἔρευνα πού ἐπιτελεῖται: στὰ πλαίσια τοῦ Τομέα Χριστιανικῆς Λατρείας, Ἄ γ ω γ ῆ ς καὶ Δ ι α π ο ι μ ᾶ ν σ ε ω ς τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς

Γέροντες: ἓνα διαφορετικὸ Ἐθνικὸ Συστήμα Ὑγείας...*

τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ χρηματοδοτεῖται ἀπὸ τὸν ἐρευνητικὸ προϋπολογισμὸ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὑπεύθυνος καὶ συντονιστὴς τοῦ ἐρευνητικοῦ αὐτοῦ προγράμματος εἶναι ὁ συντάκτης τοῦ παρόντος σημειώματος. Οἱ πληροφορίες μποροῦν νὰ ἀπευθύνονται: στὴν ἀκόλουθη διεύθυνση μὲ τὰ ἐνδεικτικὰ στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τὸ συγκεκριμένο αὐτὸ σχέδιο:

Ἔρευνα: Σχεδιάγραμμα πνευματικῆς γεωγραφίας,
Ἐπ. Καθηγητῆς Α. Μ. Σταυρόπουλος,
Θεολογικὴ Σχολὴ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν,
Τομέας Χριστ. Λατρείας, Ἄ γ ω γ ῆ ς καὶ Δ ι α π ο ι μ ᾶ ν σ ε ω ς,

157 02 ΑΝΩ ΙΑΙΣΙΑ (Τηλ. 77.94.752).

Αὐτὴ τὴ σκέψη γιὰ τὸ σχεδιασμὸ μᾶς «πνευματικῆς γεωγραφίας» τὴ συνειδητοποιήσαμε διαβάζοντας παλιὰ τὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ δοκιμίου τοῦ Κωστή Μπασιτᾶ, «Παπαδιαμάντης», Ἀθήνα: 1974, σ. 5-33, πού ἐπιγράφεται «Σχεδιάγραμμα πνευματικῆς γεωγραφίας». Ἐκεῖ, ὁ Κ. Μπασιτᾶς ἐπιχειρεῖ νὰ ἀποτυπώσει τὶς ἱστορικο - γεωγραφικὲς συντεταγμένες τοῦ τόπου καταγωγῆς τοῦ κυρ - Ἀλέξανδρου —τῆς Σκιαθοῦ— ὑπὸ τὴ μορφή ὄντολογικῶν γνωρισμάτων, τὰ ὁποῖα καὶ συνιστοῦν τὴ θαυμαστὴ σφαῖρα μιᾶς πνευματικῆς ἀνθρωπογεωγραφίας¹.

Ἡ ἐρευνητικὴ προσπάθεια θά κατευθυνθεῖ μὲ κύριον στόχο τὸν ἐντοπισμὸ τῶν ἀγίων αὐτῶν μορφῶν ὄχι μόνον ὁ ἰ ὁ λ ῖ ο - α ρ θ ρ ο γ ρ α φ ῖ κ ᾶ, ἀλλὰ καὶ μὲ ἐπιτόπιες ἐπισκέψεις καὶ διάλογο —τοῦ τύπου τῶν ἐρευνητικῶν συνεντεύξεων— εἴτε μαζί τους προσωπικὰ εἴτε μὲ πρόσωπα πού τοὺς γνώρισαν ἢ τοὺς γνωρίζουν. Θά ληφθεῖ μέριμνα ὥστε τὶς μορφές αὐτὲς νὰ τὶς δοῦμε μέσα στὸ συγκεκριμένο θ ρ η σ κ ε υ τ ῖ κ ο - π ο ῖ μ α ν τ ῖ κ ὸ κ λ ῖ μ α καὶ σ τ ᾶ ἰ σ τ ο ρ ῖ κ ο - γ ε ω γ ρ α φ ῖ κ ᾶ καὶ χ ο ῖ ν ω γ ῖ κ ο - π ο λ ῖ τ ῖ κ ᾶ π λ α ῖ σ ι α μ ῆ σ τ ᾶ ὁ πο ῖ α κ ι ν ῆ θ η κ α ν, μ ῆ σ τ ὅ χ ο, ν ἄ ἀποκομι-

σουμε μία καθολική θέαση του προσώπου, του βίου και του έργου τους.

Ἀρχαιοθέτηση του ὕλικου και προοπτικές

Τὸ Ἀρχεῖο γιὰ τὸ ὁποῖο ἤδη κάναμε λόγο περιέχει σειρὰ φακέλων και ὑποφακέλων ποὺ διακροῦνται κατὰ Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ και Ἐπαρχίες τοῦ Κλίματος τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου στήν Ἑλλάδα (περιλαμβάνονται ἡ νῆσος Πάτιος και τὸ Ἅγιον Ὅρος) και στὸ ἐξωτερικὸ (ἐδῶ και οἱ αὐτόνομες Ἐκκλησίες). Οἱ Μητροπόλεις τῆς Ἑλλάδος ἔχουν καταγνηθεῖ σὲ ομάδες κατὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα. Τὸ Ἀρχεῖο περιλαμβάνει και τὰ λοιπὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα (συμπεριλαμβάνεται και ἡ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Θεσσαλίου τοῦ Ὁρους Σινᾶ) και τὶς λοιπὲς πατριαρχικὲς και αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίες.

Ἡ ταξινόμηση τοῦ ὕλικου στοὺς φακέλους δὲν ἀποσκοπεῖ σὲ μία «καλὴ» τοποθέτηση και τακτοποίηση τῶν πληροφοριῶν γιὰ νὰ λησμονηθοῦν στὴ συνέχεια. Ἀπεναντίας σκοπεύει: νὰ συμβάλει στὴ διατήρηση ζωντανῆς τῆς μνήμης τῶν σπουδαίων αὐτῶν προσώπων, ἐργατῶν τοῦ Ἐθαγγελίου και μιμητῶν τοῦ Κυρίου μας. Ἡ ἐκμετάλλευση και ἀξιοποίηση τῆς ἐμπειρίας αὐτῶν τῶν ἀγίων μορφῶν ἐλπίζεται: ὅτι θὰ βοηθήσει στὴν ἀναζωπύρωση και θελίωση τοῦ ποιμαντικοῦ ἐργοῦ τῆς Ἐκκλησίας μας γενικὰ και τῶν ἐφημεριῶν μας εἰδικότερα².

Τὸ πληροφορικὸ αὐτὸ ὕλικὸ δὲν θὰ παραμείνει ἀπλῶς ὕλικὸ ἀρχεῖο. Στις προθέσεις τοῦ κυρίου ἐρευνητῆ, τῶν συνεργατῶν και τῶν βοηθῶν του στήν ἔρευνα³ εἶναι ἡ ἐκδοσὴ σειρᾶς μολογογραφικῶν ποὺ θὰ ἀφοροῦν σὲ μεμονωμένες μορφὲς ἀλλὰ και μᾶς «πνευματικῆς πύλης», εἶνα εἶδος διοργανωτικοῦ λεξικοῦ, στὸ ὁποῖο θὰ περιληφθοῦν μὲ τρόπο σύντομο και περιεκτικὸ στοιχεῖα ἀπὸ τὸν βίον και τὴ δράση τους — κυρίως τὴν συμβουλευτικὴ κατὰ περίπτωσιν θὰ παρατίθενται ἀνθολογημένα μικρότερα ἢ ἐκτενέστερα ἀποσπάσματα τοῦ σωτήριου λόγου τους. Τελει-

κ ὅς σ τ ὁ χ ὅς θὰ εἶναι ἡ συναγωγή συμπερασμάτων γιὰ τὸν τρόπο ποὺ ἀσκήθηκε και ἀσκεῖται στήν Ὁρθόδοξὴ Ἐκκλησία τὸ ὑψιστὸ ἐκκλησιαστικὸ λειτουργημὰ τῆς πνευματικῆς πατρότητος.

Ἄν ἡ ἐρευνητικὴ αὐτὴ ἐργασία ἐπιτελεσθεῖ μὲ τὸν τρόπο ποὺ ὑποδηλώσαμε ὑπάρχει: περίπτωση ἡ ὠφέλεια νὰ εἶναι: μεγάλη και περισσότερες κόσμος νὰ καρπωθεῖ τὰ ἀποτελέσματα τῆς. Θὰ ἔλθει, λοιπόν, σὲ πνευματικὴ ἐπικοινωνία μὲ τὶς μεγάλες αὐτὲς μορφὲς τοῦ ὀρθοδόξου ἐλληνικοῦ γένους ποὺ μᾶς ἀναγεννοῦν, μᾶς χαρίζουν τὴν ψυχικὴ και σωματικὴ ὑγεία, ὀριοθετοῦν τοὺς δρόμους μας και καθοδηγοῦν τὰ δὴματά μας, ἔτσι: ὥστε παρὰ τὶς περιπλανήσεις μας νὰ μὴν ὑπάρχει φόβος νὰ πλανηθοῦμε, ἀλλὰ νὰ πορευόμαστε σὲ ὁδοὺς σωτηρίας.

Περατώνοντας τὸ λόγόν μου δὲν μπορῶ παρὰ νὰ θυμηθῶ τὸν ἐπίκαιρον στίχον τοῦ ποιητῆ σὲ μιὰν ἀποστροφή του μπροστὰ στὸν τάφον ἐνὸς Γέροντα:

Γέροντά μου πῶς νὰ ξεχάσω!

Ἦσαν ὁ πρώτος ποὺ μουδάσες τὸ χέρι

προσαυθόνια νὰ μὲ δημαίσεις

ἔξω ἀπ' τὴ μεγάλη νύχτα⁴.

* Ὁ «χάρτης» τῆς Ἑλλάδος: Ἐξώφυλλον τοῦ βιβλίου τῆς δικηγόρου Εἰρήνης Ἀναπλιώτου - Βαζαίου, Π α γ κ ὁ σ μ ι ε ς ἀ π ο δ ο χ ἔ ς σ τ ῆ ν Ἰ γ ε ἰ α κ α ἰ ἔ θ ν ι κ ἄ σ υ σ τ ῆ μ α τ α, Ἀθήνα 1983.

1. Βλ. Α. Μ. Σταυροπούλου, Σ υ μ β ο υ λ ε υ τ ι κ ῆ Π ο ἰ μ α ν τ ι κ ῆ, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Λύχνος», 1984, τὴν παράγραφο 6. Γιὰ μιὰ σύγχρονη «πνευματικὴ γεωγραφία», σ. 31 - 32.

2. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο δοδεικνύονται ἤδη οἱ πηγὲς ἐμπλουτισμοῦ τῆς φατινῆς Ἑβδομάδος Ἱερατικῶν Κλήσεων (17 μὲ 23 Μαρτίου), ποὺ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἔχει καθιερώσει, ἐδῶ και τρία χρόνια, νὰ ἀρχίζει τὴν Ἱ. Κυριακὴ τῶν Νηστεῶν (Σταυροπροσκυνήσεως).

3. Σὲ ἐπόμενον σημεῖωμα θὰ γίνε: μνεῖα τῶν συνεργατῶν και βοηθῶν τῆς ἔρευνας μὲ ἀναφορὰ στὸ συγκεκριμένο ἐργον ποὺ ἐπιτελοῦν.

4. Ν. Β. Καμῆδση, Ο ἰ ἄ λ λ ε ς λ ἔ ξ ε ἰ ς, Ἀθήνα, Ἐκδ. «Γήνος»: συντροφία, σ. 43 (ποιήματα: Κυπριανοῦ Ἱερομναχου).

ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 58)

διδακτικὴ ἀξία τῆς θείας Λατρείας σήμερα εἶναι: μικρότερη ἀπὸ ὅ,τι: στὸ παρελθόν.

Σεδασιμώτατε, Ἅγιοι Ἀδελφοί,

Παραλάβαμε διὰ τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς τὴ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ ἀνθρευτῆ, καθαρῆ. Μὲ τὴ διδασκαλία αὐτὴ οἱ Ποιμένες και Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας τῶν περασμένων αἰώνων φώτισαν τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς τους, ἔθρεψαν τὶς ψυχὲς τους, θέρμαναν τὶς καρδιές τους και τοὺς δδήγησαν στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Σήμερα τὸ χρέος αὐτὸ ἀνήκει: σὲ μᾶς. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ζοῦν στὴ δικὴ μας ἐποχὴ ἔχουν ἀπὸ μᾶς τὴ δίκαιη ἀπαίτηση νὰ χορτάσουμε τὶς πεινασμένες ψυχὲς τους μὲ τὸν Ἄρτον τῆς Ζωῆς και νὰ φωτίσουμε τὸ πνεῦμα τους μὲ τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ χρόνος τῆς ζωῆς τους εἶναι: μετρημένος. Καθημερινῶς φεύγουν ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ ποῖμνὸ μας γιὰ τὴν ἄλλη ζωὴ. Εἶναι: τρομερὸ νὰ χάνονται: ψυχὲς ἀπὸ δικὴ μας ραθυμία. Τὸ αἷμα τους ἀπὸ μᾶς θὰ τὸ ζητήσε: ὁ

Θεός. Καὶ ἐμεῖς μέσα στήν αἰωνιότητα θὰ αἰσθανόμαστε ἀδάσταχτο τὸ θάρος στὴ συνειδησή μας, ἀν γίνουμε αἰτία καταστροφῆς αἰωνίου κάποιων ἢ κάποιου ἔστω ἀδελφοῦ μας.

Ἄς ριχτοῦμε στὸ ἐργον μᾶς μὲ περισσότερο ἐνθουσιασμὸ και φλογερότερο ζῆλον. Ἄς μὴ ξεχνᾶμε ὅτι: ὁ κόσμος ποὺ μᾶς περιβάλλει: και ποὺ πράγματι: παραπαλεῖ: εἶναι: χριστιανικός. Ἐχει: βαπτισθεῖ εἰς τὸ Ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδος και εἶναι: μέλη τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Γιὰ τὶς ἀσχημες ἐκδηλώσεις του συνεπῶς και τὴν ἀπαμάρκυνσή του ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία, ἀσφαλῶς φταῖμε και μεις, ὅχι: μόνον ὁ Τύπος, τὸ Ραδιόφωνο κ.λπ. Φταῖμε ἴσως: πολὺ περισσότερο ἀπὸ ὅσο ὑποφιαζόμαστε.

Τελειῶνω ὑπενημιζώντας τὰ πάντοτε ἐπίκαιρα λόγια τοῦ Κυρίου και Σωτῆρος και Διδασκάλου μας Ἰησοῦ.

Ἀδελφοί και Πατέρες, «ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν και θεάσαθε τὰς χώρας, ὅτι: λευκαί: εἰσι: πρὸς θερισμὸν ἤδη».

(ΤΕΛΟΣ)

ΣΤΗ ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ ΣΑΝ ΣΕ ΟΝΕΙΡΟ

Στὸ ἱστορικὸ
καὶ πολύπαδο Φανάρι
χιτυπάει ἡ καρδιά
τῆς Ρωμοσύνης

Ἀπὸ ἐπίσκεψη ὑπαλλήλων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου στὸ Πατριαρχεῖο μὲ τὸν Παναγ. Οἰκουμηνικὸ Πατριάρχη κ. Δημήτριο. Ἐπικεφαλῆς τῶν ἐπισκεπτῶν ὁ Σεβ. Κιλκιστοῦ κ. Ἀμβρόσιος

Τοῦ κ. **I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ**

(ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ)

Τὴν πρώτη κιόλας μέρα πού πατοῦσα τ' ἀφιασμένα χρώματα τῆς ἀείποτε Βασιλεύουσας Πόλης, ἐκεῖ πού μιὰ μελαγχολικὴ διάθεση μὲ εἶχε κυριεύσει ἀντικρύζοντας τὰ ἐρείπια τῆς παμμέγιστης μονῆς τοῦ Στουδίου, τὸ ἄκουσμα πὼς τὸ ἴδιο μεσημέρι θὰ βρισκόμουν κατάντικρυ, ἐνώπιος ἐνώπιω μὲ τὴν Ἀγιώτατη Κορυφὴ τῆς ἀμώμητης Ὁρθοδοξίας μας, τὸν Οἰκουμηνικὸ Πατριάρχη Δημήτριο, ἤλθε νὰ πλημμυρίσει τὸ εἶναι μου μὲ τὸ πιὸ δυνατὸ καὶ πρωτόγνωρο αἶσθημα προσδοκίας καὶ ἀναμονῆς. Κι ἐκαίνη ἢ σκέψη πὼς θὰ περνοῦσα τὸ κατώφλι τοῦ σεπτοῦ καὶ ἱερώτατου Κέντρου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ὅτι θ' ἀντίκριζα τὴν αἵματοδομημένη κλειστὴ κεντρικὴ του πύλη, ὅτι θ' ἀνέβανα τὴν κλίμακα πού ἀνεδοκατέθηκαν τόσο Πατριάρχες, Ἀρχιερεῖς, μορφὲς ἱστορικῆς πού δέσποσαν στὸ παγκόσμιο προσκήνιο, μού δημιουργοῦσε πρὶν ἀκόμη γίνεῖ πραγματικότητά δέος καὶ μού προκαλοῦσε ρίγος.

Δὲν ἦταν πάντοτε ἐκεῖ, στὸ Φανάρι, τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, ἐκεῖ ἄμως ἔγραψε τὴν πιὸ μαρτυρικὴ, κρίσιμη, ἀλλὰ καὶ ἀνοδικὴ του πορεία...

— Πίστη μας, ἄκουγα τὸν ἴδιο τὸν Παναγιώτατο νὰ λέγει μετὰ ἀπὸ λίγο στὸ ταπεινὸ γραφεῖο του, εἶναι ὅτι μετὰ τὸ Γολγοθᾶ καὶ τὴ Σταύρωση ἀκολουθεῖ ἡ Ἀνάσταση καὶ σ' αὐτὴν προσδοκοῦμε.

Αὐτὴ εἶναι πραγματικὰ ἡ πορεία τοῦ πρώτου τῆ τάξεως πρεσβυτέρου μας Πατριαρχείου. Ἐνας συνεχῶς ἐπαυλαμιδανόμενος κύκλος. Ἀπὸ τὴ Σταύρωση στὴν Ἀνάσταση, καὶ πάλι ἀπὸ τὴ Σταύρωση στὴν Ἀνάσταση, κι οὕτω καθεξῆς, ὡς τὴν τελικὴ, τὴ θριαμβευτικὴ Ἀνάσταση... Αὐτὸ τὸ ξέουρον πολὺ καλά οἱ ἀκοίμητοι φρουροὶ στῆς Θερμοπύλες τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Γένους, πού εἶναι τὸ Οἰκουμηνικὸ Πατριαρχεῖο. Αὐτὸ ἔκρυβαν καὶ τὰ λόγια τοῦ Προκαθημένου του.

Ἡ τακτοποίηση στὸ σύγχρονο, ἀνετο καὶ πολυτελὲς ξενοδοχεῖο, — ἡ Κωνσταντινουπόλη ἀνακάλυψε τώρα τε-

λευταῖα τὸν τουρισμὸ καὶ προσπαθεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ ἱκανοποιήσει τοὺς ξένους της, — ἔγινε διασπαστικὰ, ὅπως ὅπως. Τὰ χρονικὰ περιθώρια γιὰ τὸ προσκύνημα στὸ Φανάρι ἦταν ἐλάχιστα. Ἡ διαδρομὴ ἦταν ὡς ἐκεῖ φαινόταν ἀτέλειωτη κ' ἦταν ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσα καθὼς ὁ ὁμογενὴς ξεναγὸς γνώριζε καὶ πληροφοροῦσε γιὰ πράγματα πού ξέφευγαν ἀπὸ μιὰ συνηθισμένη γιὰ τουρίστες ξενάγηση, ἀνοίγοντας πληγῆς καὶ συγκλονίζοντας κάθε ρωμαϊκὴ καρδιά. Χρόνια στὸν τουριστικὸ Τουρισμὸ ἀπὸ τοὺς πρωτοπόρους του, ἦταν κυριολεκτικὰ δῶρο Θεοῦ, ἀφοῦ μποροῦσε νὰ σοῦ δείχνει ἀκόμη καὶ τὰ γραφεῖα τῶν ἐλληνηκῶν ἀθλητικῶν σωματείων τῆς Πόλης, πού τὰ πιὸ πολλὰ φυσικὰ ἔχουν σῆσει.

Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν «ἀριστοκρατικὴ» συνοικία μὲ τὰ ὑπερσύγχρονα ξενοδοχεῖα στὸ ἐξαθλιωμένο Φανάρι ἦταν μιὰ κατιούσα ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ τῆς Εὐρώπης στὸ πιὸ καθυστερημένο ἐπίπεδο τῆς Ἀνατολῆς. Ὅπου ξαφνικὰ, τὰ φυλάκια τῶν ἀστυνομικῶν καὶ ἡ καφετιὰ κλειστὴ πύλη, οἱ ψηλοὶ περιῶλοι μὲ τὰ δέντρα καὶ τὰ λουλούδια πρόβαλαν μπρὸς σου γιὰ νὰ θρεθεῖς σὲ λίγα δευτερόλεπτα ἐκεῖ πού διαδραματίσθηκε ἡ πιὸ φριχτὴ ὥρα τῆς Ρωμοσύνης. Νά ἡ πόρτα. Σὲ λίγο βλέπεις καὶ τὸ σχοινὶ καὶ τὸν ὄχλο, τ' ἄψυχο κουφάρι τοῦ ἀσκητῆ - Πατριάρχη. Ἡ ἀναπνοή σου σταματᾷ, σοῦ κόβεται ἡ ἀνάσα. Μὰ ὄχι, ὄχι, δὲ βλέπεις πιά κουφάρι, ὁ Πατριάρχης εἶναι ὀλοζώντανος. Κρατάει τὴν πατερίτσα, ὅπως στὸ ἀγαλμα ἔξω ἀπ' τὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ἀθήνας, σοῦ χαμογελάει καὶ σ' εὐλογεῖ, καθὼς κατευθύνεις τὰ βήματά σου στὸν πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου...

Δὲν προλαβαίνω νὰ δῶ πολλά, σὲ λίγα λεπτά θὰ γίνεῖ ἡ ἀκρόαση. Ὅλα διαδραματίζονται τόσο γρήγορα, μὰ καὶ τόσο ἀργὰ μαζί! Τὰ λεπτά φαίνονται: σὰν ὄρες ὀλόκληρες. Ὁ χρόνος ἀλλάζει: διάσταση. Ἀνεβαίνω τὴ σκεπὴ, τὴ γνώριμη ἀπὸ τίς φωτογραφίες, κλίμακα κι ἔχω τὴν ἐντύπωση ὅτι πίνω ἀργά, ἀπολαυστικὰ ἕνα μεθυστικὸ ἡδύποτο. Κάθε γουλιὰ σταλάζει: μέσα μου δαθιά καὶ γεμίζει: τὸ κορμί μου ζεστασιά. Τὸ αἷμα χτυπάει: θαρρεῖς γρήγορα, ἡ καρδιά πάει νὰ σπάσει. Εὐγενικός, καλοσου-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 278 τοῦ ὑπ' ἀρ. 23-24 τεύχους.

νάτος, ὁ Ἅγιος Φιλαδελφείας κ. Βαρθολομαῖος, ἀπὸ τοὺς πρὸ ἀξιόλογους, μορφωμένους καὶ δραστήριους ἱεράρχες τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Θρόνου σοῦ δίνει κουράγιο, σὲ προετοιμάζει γιὰ τὴ συνάντησιν.

Κάπου ἐδῶ περιμέναν οἱ ξένοι πρεσβευτές, οἱ μεγάλοι δραγουμάνοι, οἱ ἄρχοντες ὀφφικιάλοι γιὰ νὰ περάσουν στὸ πατριαρχικὸ γραφεῖο. Καὶ τώρα ἔρχονται ἐκκλησιαστικοὶ τιτουλοῦχοι, σπουδαστὲς τῆς Θεολογίας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ πλήθην προσκυνητῶν ἀπὸ κάθε γωνιὰ τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ ἀπόδημου Ἑλληνισμοῦ.

Ὅλη ἡ εὐγένεια τοῦ ἑλληνορθόδοξου γένους μας κατασταλαγμένη σὲ μιὰ ἀριστοκρατικὴ ἐκλεκτικότητά καθαρὰ πνευματικὴ διακρίνεται: στὰ γραφεῖα, στοὺς διαδρόμους, στὰ πρόσωπα τῶν ἱερωμένων καὶ τῶν κλητῆρων, στὴν ὁμιλία, στὴ στάση, στὸν τρόπο τους. Παρεπιδημούντες Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου μπανοβογαίνου, διάκονοι τῆς σειρᾶς, ὁ δευτερεύων, ὁ τριτεύων, ὁ Ἀρχιεραγματεῖας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ὅλοι ρασοφοροῦντες. Κι ὁ Πατριάρχης σὰν νᾶναι ἕνας οἰσοδήποτε ἀνάμεσά τους. Χωρὶς ἐπανωκαλύμμαχο, μὲ ἕνα μικρὸ ἐγκόλπιο. Δὲν τὸν ξεχωρίζεις ἀπὸ τὸν νεώτερο στὰ πρεσβεῖα ἱεράρχη.

Στὸ πρόσωπό του εἶναι ἀποτυπωμένη ὅλη ἡ ἀγωνία, ἀλλὰ κ' ἡ καρτερία τῆς φυλῆς. Τὸ συγκρατημένον χαμόγελό του ἐκφράζει τὴ χαρμολύπη τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Τὰ λόγια του πλημμυρίζουν ἀπὸ ἀγάπη. Ἐκεῖ μακριὰ εἶναι ἄριστα πληροφορημένοι γιὰ ὅλα τὰ προβλήματα τοῦ λαοῦ μας. Μιλᾷ: πατρικά, σοφά, κουδωνίζοντας στὶς ράχες τοῦ τῆν πείρα αἰώνων:

—Νᾶχετε ἀγάπη, μὲ τὴν ἀγάπη λύνονται ὅλα τὰ προβλήματα. Χωρὶς ἀγάπη τὸ χάσμα γίνεται χάος. Νᾶχετε ὁμόνοια, ἀδελφοσύνη, νὰ διώνετε τὸν Νόμο τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νᾶστε χαρούμενοι, ἀπερίσπαστοι, ἀμέριμνοι. Νᾶχετε τὴν εὐλογία τοῦ Τριαδικοῦ μας Θεοῦ...

Μιλᾷ, μιλᾷ: πολλὴ ὥρα ὁ Πατριάρχης. Κι εὐχεσαι νὰ γινόταν νὰ μὴ σταματήσει. Τὸ βλέπεις πὼς θέλει: μέσα στὸ χρονικὸ διάστημα τῆς ἀκρόασης νὰ πῆ ὅσο γίνεται πρὸς πολλά, ν' ἀναπληρώσει τὸ κενὸ τῆς προσωπικῆς ἐπαφῆς, νὰ δώσει ὁδηγίες καὶ κατευθύνσεις, νὰ μεταδώσει ἐκεῖνο πού ἡ εὐθύνη του τοῦ ὑπαγορεύει. Κι ἐνῶ μιλᾷ σφαλίζει γιὰ λίγο τὰ μάτια καὶ βλέπεις νὰ κάθονται στὴ θέση του, νὰ διαδέχονται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ὅλοι οἱ μαρτυρικοὶ Πατριάρχες τοῦ πολυπάθου γένους μας ὡς τὸν θεόρατο Ἀθηναγόρα. Τ' ἀνοίγεις καὶ βλέπεις ὅτι τίποτε δὲν ἄλλαξε. Ἡ ἴδια παράδοση, ἡ ἴδια μέριμνα, ἡ ἴδια καρδιά τῆς Ρωμιοσύνης. Οἱ χτύποι της σιγὰ - σιγὰ δυναμώνουν γίνονται: σάλπιγμα, σήμαντρο, καμπάνα γιορτινῆ.

—Ψηλά τὸ κεφάλι. Κι αὐτὸ θὰ περάσει, σκέφτεσαι. Μέσα σὲ μιὰ δεκαετία ὁ Ἀθηναγόρας ὁδήγησε τὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τοὺς ἐμπρησμοὺς τῆς μισαλλοδοξίας, στὸ ἐλπιδοφόρο μήνυμα τῆς πανανθρώπινης εἰρήνης. Τὸ ρημαγιμένο Πατριαρχεῖο στάθηκε πάλι: ὄρθιο στὰ πόδια του. Κατέκτησε μὲ τὴ σοβαρότητα, τὴν εὐπρέπεια, τὸ ὀρθόδοξο ἦθος, τὴν ἐθνικὴ του πνοή Ἀνατολὴ καὶ Δύση. Ὅ,τι ἔχασε στὸ ἐσωτερικόν, τὸ ἀναπλήρωσε στὴν Οἰκουμένη. Ἀρχιεπισκοπές, Ἐξαρχίες, Μητροπόλεις, Πανορθόδοξα Κέντρα διαλαλοῦν στὸν κόσμον τὸ εἰρηνικὸ αὐτὸ μήνυμα.

Ἀναπόφευκτα ἔρχεται ἡ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Ἄλλὰ ἐνῶ ἡ καρδιά κάνει νὰ σφίξει, ὁ Πατριάρχης σοῦ δίνει νέα εὐκαιρία:

—Τὸ ἀπόγευμα θὰ χοροστατήσω στὴν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Νικολάου στὸ Τὸπ - Καπί, δίπλα στὰ τείχη. Ἐλάτε ἐκεῖ.

Τὶ ἀνείπωτη χαρὰ εἶναι αὕτη. Νὰ δεῖς τὸν Πανα-

Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμηνικός μας Πατριάρχης ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν Ναό.

γιώτατο νὰ χοροστατεῖ μέσα σὲ νὰ ῥωμαϊκόν. Παραμονὴ τῆς Ὑψωσης τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. Καὶ τὴν ἄλλη μέρα στὸν ἴδιον Πατριαρχικὸ Ναό. Καθὼς σκύδεις νὰ φιλήσεις τὸ χέρι του, ἀκούεις μὲ συγκίνηση τὰ τελευταῖα του, —πρὸς τὸ παρόν— λόγια:

—Νὰ ζήσετε! Νὰ ζήσετε! Καὶ νὰ μᾶς ἔρχεστε συχνά!...

Τὸ ὑπόσχεσαι στὸν Πατριάρχη, τὸ ὑπόσχεσαι πρὸς τὸν ἑαυτὸ σου καὶ φεύγεις μὲ νέα προσδοκία. Μόνον ὅταν θρηθεῖς ἐκεῖ συνειδητοποιεῖς τί εἶναι γιὰ τὴ Ρωμιοσύνη τὸ Πατριαρχεῖο. Κανένα διάβασμα, καμιά ἱστορικὴ γνώση, καμιά πληροφορία δὲν μποροῦν νὰ σοῦ μεταδώσουν τὸν συγκλονισμὸ πού θὰ νιώσεις. Κι ὅσο κι ἂν ἡ ἀποσκευὴ σου ξεχειλίζει ἀπὸ γνώσεις γιὰ τὸ ἀνεπανάληπτο Βυζάντιο καὶ τὴν κρατείαν του πρωτεύουσα, λίγες στιγμὲς στὸ πολυπάθο Φανάρι φτάνουν γιὰ νὰ σοῦ ἀναπληρώσουν τὸ ζητούμενο, αὐτὸ πού ἡ Τατιάνα Σταύρου, λογία ἀπ' τὴν Πόλη, ἀποκάλεσε «ζωντανὸ Βυζάντιο», ζωντανὴ συνέχεια τοῦ Βυζαντίου. Μιὰ συνέχεια πού οὔτε γιὰ ἕνα λεπτὸ δὲν διακόπηκε, πού ἔρχεται βαθιὰ μέσα ἀπὸ τοὺς πρωτοβυζαντινοὺς αἰῶνες.

(Συνεχίζεται)

Ο πρωτοφάλης Σπύρος Περιστέρης με την παιδική χορωδία του, ψάλλει στους Ραδιοθαλάμους της 'Απ. Διακονίας, για λογαριασμό των έκπομπών της, το 1961.

Ἡ ποιμαντικὴ ἐπικοινωνία σήμερα

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

Στὸ δρόμο αὐτὸ τῆς ἐρτζιανῆς ἐπικοινωνίας, εἶχαμε ξεκινήσει: μόνοι καὶ ἀπὸ τὸ μηδέν. Ὡστόσο κατορθώθηκε, σὲ λίγο διάστημα καὶ ὄχι χωρὶς δυσκολίες καὶ ἀμπόδια, νὰ συγκροτηθεῖ μιὰ «Ραδιοφωνικὴ Ὑπηρεσία» στὴν Ἀποστολικὴ Διακονία, μὲ πλούσια παραγωγή, πείρα καὶ παράδοση ποῦ ὄχι μόνο δὲν εἶναι δίκαιο οὔτε εὐκολο νὰ ἀγνοηθεῖ, ἀλλὰ ἀποτελεῖ καὶ τὴ μόνη βασικὴ ὑποδομὴ γιὰ μελλοντικὰ ἐπικοινωνιακὰ σχέδια καὶ ποιμαντικὲς προοπτικὲς.

«Σφυγμοὶ τῆς ἐποχῆς».

Στὴ Ραδιοφωνικὴ Ὑπηρεσία τῆς 'Απ. Διακονίας ἐντάχθηκε καὶ ἡ νέα ἐκπομπὴ «Σφυγμοὶ τῆς ἐποχῆς», ποῦ ἀρχισε νὰ μεταδίδεται: τὴν 1ῃ Ἰουνίου τοῦ 1978 ἀπὸ τὸ Α' πρόγραμμα τῆς ΕΡΤ 1, μὲ πρῶτο ὑπεύθυνο καὶ ἐπιμελητὴ, τὸ δημοσιογράφο καὶ συγγραφέα Τάσο Μιχαλά.

Τὸ 1981 τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκπομπῆς ἀνέλαβε ὁ κριτικὸς καὶ λογοτέχνης Ἰ. Μ. Χατζηφώτης. Ἡ ἐκπομπὴ ἀκούγεται κάθε Παρασκευὴ τ' ἀπόγευμα στὶς 6 καὶ 5', καὶ γιὰ τὴν παραγωγή καὶ ἐπιμελεία της συνεργάζονται τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ἡ βασικὴ δομὴ τῆς ἐκπομπῆς εἶναι συγκεντρωτικὴ μὲ προσωπικότητες ἀπὸ τὴν πνευματικὴ, κοινωνικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Καλύπτουν θέματα τῆς ἐλληνορθόδοξης παράδοσης, τῶν ἀντιαιρετικῶν διδασκαλιῶν καὶ μεταδίδονται συχνὰ κείμενα ἀπὸ τὸ Συναξάρι, τὴν Πατερικὴ διδασκαλία καὶ τοὺς ἀσκητές.

Ἀνάμεσα σὲ κείνους ποῦ ἔδωσαν συνέντευξη ἢ συνερ-

γάστηκαν πρόσφατα στὰ προγράμματα τῆς ἐκπομπῆς αὐτῆς ἦταν οἱ:

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστόδουλος, Μητροπ. Ἡλείας Γερμανός, Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης Ἀναστάσιος, οἱ Ἀρχιεπίσκοποι: Φιλόθεος Φάρος, Χρυσόστομος Ρουμελιώτης, Κωνσταντῖνος Παπαδάκης. Οἱ πρεσβύτεροι: Γεώργιος Μεταλληνός, Ἀντώνιος Ἀλεξιάδης, Ἐμμανουὴλ Καλαϊτζάκης, Σταῦρος Κοφινᾶς, Κοσμάς Γρηγοριάτης. Ὁ μοναχός: Νικόδημος Μπιλάλης. Ἐπίσης οἱ: Ἰω. Δρούλιας, Γρηγ. Στάθης, Παναγ. Νικολόπουλος, Γ. Πρίντζιπας, Ν. Ἀρβανίτης, Ἰ. Μάσσος, Γαλάτεια Σουρέλη, Κασσιανὴ Πανουτσπούλου, Λότη Πέτροβιτς - Ἀνδρουτσπούλου, Νίκος Ζακόπουλος, Ἐμμ. Χατζημάρκος, Ἄλ. Φλωράκης, Βασ. Λαμνᾶτος, Παναγ. Νέλλας, Εὐάγγ. Λέκκος, Τάκης Σωτήρης, Νέστο. Μάτσας, Λυκ. Ἀγγελόπουλος, Γ. Πιπεράκης, Μάρκ. Σαρπεντιέ, Τζῶν Βεϊνόγλου, Σούσα Καψοκεφάλου, Ἀμαλία Γερακιανᾶκη, Ρόδη Γκενάκου, Σπυριδούλα Λέκκου, Χρ. Θεοδωρόπουλος.

«Πρωῖνὰ μηνύματα».

Τὰ «Πρωῖνὰ Ραδιοφωνικὰ Μηνύματα» ἦταν καρπὸς συνεργασίας τῆς Ραδιοφωνικῆς Ὑπηρεσίας τῆς 'Απ. Διακονίας μὲ τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ραδιοφωνίας (Ε.Ι.Ρ.) στὰ χρόνια 1968 καὶ 1969.

Ὁ θεολόγος Γιάννης Καλτέκης ἀνέλαβε νὰ γράφει: καὶ νὰ ἐκφωνεῖ ἕνα θρησκευτικὸ σχόλιο, ποῦ μαζί μὲ τὴν πρωῖνὴν προσευχὴ τοῦ καθημερινοῦ Ραδιοφωνικοῦ προγράμματος, θὰ ολοκληρώνει τὸ πατροπαράδοτο θρησκευτικὸ ἔθιμο.

Τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτὰ σχόλια ἔρθηκαν ἀμέσως μεγάλη ἀπήχηση στὸ λαό. Καὶ ἡ 'Απ. Διακονία ἀνταποκρίθηκε στὴ ζήτησή τους νὰ τυπωθοῦν ὡς κείμενα καὶ νὰ κυκλοφορήσουν. Πράγμα ποῦ ἔγινε τὸ 1971.

(Συνεχίζεται)

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 284 τοῦ ὑπ' ἀρ. 23-24 τεύχους.

“ΔΙΑΒΑΣ ΕΙΣ ΑΦΡΙΚΗΝ, ΒΟΗΘΗΣΟΝ ΗΜΙΝ,,

Τῆς ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΚΕΝΤΡΩΑΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τὸ ὀδοιπορικὸ στὶς ἐπαρχίες τῆς περιοχῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Κεντρῶας Ἀφρικῆς, εἶναι ἓνα ὀδοιπορικὸ γεμάτο ἐκπλήξεις, περιπέτειες, ἀλλὰ καὶ μὲ πλούσιες ἐμπειρίες ὁδύνης, πίστεως, ἀγάπης καὶ ἐλπίδας.

Κάθε στιγμή, κάθε ταξίδι ἢ περιοδεία σὺς τροπικοὺς αὐτοὺς χώρους, εἶναι καὶ μιὰ ἀποκάλυψη πὺν ξεπερνάει ὁποιαδήποτε περιγραφή. Πρόκειται γιὰ τὴ φανέρωση τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ στὰ ὀλόανιχτα μάτια τῶν ἐγχρωμων παιδιῶν. Στὴν ἀπεραντοσύνη τοῦ ὀρξζοντα, στὴ θλάστηση καὶ στὸν ξάστερο οὐρανὸ πὺν δέχεται καθημερινὰ τὶς φωνὲς καὶ τὶς ἱκεσίες ἐκατομμυρίων προσευχῶν καὶ ἐλπίδων.

«... Μπαίνουμε στὴν Ἱεραποστολή. Τρέχουν τὰ παιδιά τοῦ οἰκοτροφείου. Φωνάζουν, πέφτουν ἐπάνω μας, τραγουδοῦν, μᾶς καλωσορίζουν, μεταφέρουν τὰ πράγματά μας μέσα στὸ κτίριο...». Γράφει σὶς ἡμε-

ρολογιακὲς σημειώσεις τοῦ ὀ Βασ. Βερδέρης, στὸ Κολουέζι, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1984.

Πὺς λοιπὸν νὰ δικαιώσει τὶς ἐλπίδες αὐτοῦ τοῦ κόσμου, ὀ Σεβ. Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Τιμόθεος, ὀ συνεργάτες τοῦ π. Χαρ. Πνευματικῆς, π. Κοσμάς Γρηγοριάτης καὶ ὀ ἄλλοι πὺν συνοδοιποροῦν ἄοκνα μαζί του; Μὲ τὶς περιοδείες του: «ἐπισκεπτόμενος τὸς χριστιανούς μας, ὅπου κι ἄν βρίσκονται, σὲ πόλεις, χωριὰ καὶ χωριονδάκια ἀπομακρυσμένα μέσα στὰ δάση. Ὅλους θέλει νὰ τὸς ἐπισκεφθῆ καὶ διὰ τῆς παρουσίας του νὰ δείξῃ ὅτι ἡ Μητέρα Ἐκκλησία εἶναι πάντα κοντὰ τους, δίνοντας ἔτσι κουράγιο καὶ θέληση...».

Μὲ τὸ νὰ ὀδεύει καὶ νὰ ἐγκαινιάζει ἐκκλησίες σὲ κάθε χωριό.

Μὲ τὸ νὰ θεραπεύει, ὄχι μόνο πνευματικές, ἀλλὰ καὶ ὀλικὲς ἀνάγκες τοῦ ποιμνίου του.

Μὲ τὸ νὰ συγκεντρώνει σὸν μέλισσα κάθε τί, πὺν ὄσπερα θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν Ἱεραποστολικὴ εὐθύνη του (ἐφόδια, χρήματα, τρόφιμα, ὀλικά, κ.λπ.).

Μέσα σ' αὐτὴ τὴν προσπάθεια βρίσκεται καὶ ἡ ἔκδοση τοῦ Ἡμερολογίου 1985: «Διαβάς εἰς Ἀφρικὴν βοήθησον ἡμῖν...».

Πρόκειται γιὰ πὺν ὀμορφη καὶ ἐντυπωσιακὴ ἐκδοτικὴ προσπάθεια, πὺν μὲ τὰ κείμενα καὶ προπάντων τὶς ἐγχρωμες φωτογραφίες του, ἀπεικονίζει ὀλο τὸ μέγεθος τοῦ ἔργου πὺν γίνεται στὴν Κεντρῶα Ἀφρικὴ ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξο Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας. Καθὼς καὶ τὸ εἶδος τῆς δουλειᾶς πὺν πρέπει νὰ γίνει.

Ὅ κόσμος πὺν ζεῖ σὶς ἀπέραντους αὐτοὺς χώρους τῆς ἀγρύπνιας καὶ τῆς εὐθύνης τοῦ Σεβ. Κεντρῶας Ἀφρικῆς κ. Τιμόθεου, εἶναι μιὰ καθημερινὴ πρόκληση γιὰ ὀλους μας. Εἶναι ἓνα ἀνοιχτὸ δισκοπότηρο ἀπ' ὅπου ὀλοι πρέπει νὰ μεταλάβουμε, ἄν θέλουμε νὰ σωθοῦμε.

Ἀλήθεια, πὺς μπορείς νὰ κοιμᾶσαι, ἀδελφέ, ὅταν στὴν Κεντρῶα Ἀφρικὴ περιμένουν τὰ ἐγχρωμα ἀδελφία μας, τὸν ὀβολό σου, τὸ χαμόγελό σου, τὴν ἀγάπη τῆς φωνῆς σου;

Πληροφορήσου τοῦλάχιστον τί κάνει ἡ Ἐκκλησία μας ἐκεῖ, ὅπου «Ἐνα πορτοκάλι... εἶναι ἡ ἴδια ἡ ζωή».

Τὸ «ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ 1985» τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κεντρῶας Ἀφρικῆς, εἶναι μιὰ μικρὴ προσφορά ἀγάπης, ἄν γίνει κτήμα μας μὲ λίγες δραχμές.

Διατίθεται στὰ Βιβλιοπωλεῖα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας· πληροφορίες καὶ στὸ τηλ. 7012.720.

Φς

ΚΕΝΤΡΟ

ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΣΕ ΕΝΟΡΙΑ

ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Στις 14 Δεκεμβρίου 1984 πραγματοποιήθηκε στο Ἀρχονταρίκι του ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως Πλάκας, ἔκθεση μὲ βυζαντινὲς εἰκόνες ἑννέα νέων ἀγιογράφων, τῶν κ.κ. Ἀντωνόπουλου, Χρ. Καραχάλιου, Σπ. Καρδαμάκη, Σπυρ. Κωτσαλά, Δ. Σκουρτέλη, Ἄνδρ. Σινόπουλου, Ἡλία-Εἰρήνης Γεωργιάτου, Γ. Μποζῶ καὶ Ἀστερίας Καλλίας Θερμοῦ.

Μετὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς ἔκθεσης ἐπακολούθησε ἀνάλυση καὶ συζήτηση γύρω ἀπὸ τὴ βυζαντινὴ εἰκόνα καὶ τὴν Τέχνη τῆς ἀγιογραφίας. Ἐλαβαν μέρος ὁ π. Στ. Σκλήρης καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Γ. Ξυνόπουλος, καθὼς φοιτητὲς, σπουδαστὲς καὶ νέοι ἀγιογράφοι.

Ἐξάλλου στὴν ὥραία αὐτὴ θραδιά παραβρέθηκαν ὁ π. Φιλόθεος Φάρος, ὁ π. Μάριος Δαπέργολας, ἐφημέριος τοῦ ἱ. ναοῦ Μεταμορφώσεως Σωτήρος, Πλάκας, ὁ π. Σταῦρος Κοφινάς, ὁ ἐκδότης κ. Δημ. Κόκκινος, ὁ δημοσιογράφος κ. Δημήτρης Φερρούσης, καθὼς φίλοι καὶ ἐπισκέπτες τοῦ Ἀρχονταρικιοῦ.

Πρὶν 4 χρόνιων ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ ἀποφάσισε νὰ δώσει ἄλλη μία εὐκαιρία προσέγγισης τῆς Νεολαίας πρὸς τὴν ἐκκλησία καὶ γιὰ τοῦτο συνέστησε ἕνα συλλογικὸ Κέντρο Νεότητος στὸ κέντρο τῆς Ἀθήνας. Ἡ ποιμαντικὴ του διεύθυνση ἀνατέθηκε στοὺς π. Φιλόθεο Φάρο καὶ π. Σταῦρο Κοφινά καὶ στεγάστηκε σὲ δύο αἴθουσες ποὺ θρῖσκονται στὸν περιβόλο τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀκαδημίας, ὅπου γίνονται καὶ οἱ συναντήσεις καθ' ὁμάδας μία φορὰ τὴν ἑβδομάδα.

Σὺν τῷ χρόνῳ ὁμως δημιουργήθηκε ἐκ τῶν ἑνδόν ἡ ἀνάγκη δημιουργίας κάποιου χώρου ὅπου θὰ μπορούσαν ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ θρῖσκονται συχνότερα τὰ μέλη τοῦ Κέντρου, ἀφ' ἑτέρου νὰ ἔχουν τὴ δυνατότητα νὰ φέρουν κάποιο γνωστὸ ἢ φίλο ἢ καὶ νὰ ὑποδεχθοῦν καὶ νὰ γνωρίσουν κάποιον ἄγνωστο ἀναζητητὴ τοῦ ἀνώνυμου καὶ ἀπρόσωπου κλεινοῦ ἄστεως.

Ἀναζητήθηκε κάποιος κατάλληλος χώρος καὶ σὰν τέτοιος θρέθηκε ἕνα ἐγκαταλελειμμένο λαϊκὸ κτίσμα στὸν περίβολο τοῦ ἱ. Ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, στὴν Πλάκα, ὁ ἐφημέριος τοῦ ὁποῖου, π. Μάριος Δαπέργολας, μαζί μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸ συμβούλιο, μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ ἀγάπη, ἀνάλαβαν καὶ ἀνακαίνισαν. Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὴν ἐσωτερικὴ διακόσμηση ἀνέλαβαν οἱ ἴδιοι οἱ νέοι ὀργανώνοντας τὸν χώρο σύμφωνα μὲ τὰ παραδοσιακὰ πρότυπα.

Στὸ Ἀρχονταρίκι προσφέρονται ἀναψυκτικά, καφέ, παραδοσιακὰ γλυκὰ, ποὺ πολλὲς φορὲς φτιάχνουν τὰ ἴδια τὰ παιδιά τοῦ Κέντρου καὶ εἶναι ἀνοιχτὸ κάθε μέρα ἀπὸ τῆς 7 - 11 μ.μ. καὶ τὶς Κυριακὲς μετὰ τὴ Θ. Λειτουργία.

Ἡ ἀτμόσφαιρα ποὺ ἀναπτύσσεται στὸ Ἀρχονταρίκι τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, στὴν Πλάκα, εἶναι οἰκεία, προσωπικὴ, οἰκογενειακὴ θὰ ἔλεγε κανεὶς. Ἀποτελεῖ μίαν ζεστὴ κυψέλη, ὅπου ἀναπαύεται κανεὶς μετὰ τὴν κόπωση τῆς δουλειᾶς ἢ τῆς σχολῆς του.

Οἱ πόρτες τοῦ Ἀρχονταρικιοῦ εἶναι ἀνοιχτὲς στὸν καθένα, ποὺ δὲν θὰ εἶχε ἀντίρρηση νὰ συμμο-

ρωθεῖ στὸ πνεῦμα καὶ στὶς ἀρχὲς λειτουργίας του.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὶς συνηθισμένες, καθημερινὲς δραστηριότητες λαμβάνουν κατὰ καιροὺς χώρα καὶ ἄλλες, ὅπως ἐκθέσεις, μικροεισηγήσεις - συζητήσεις σ' ἕνα συγκεκριμένο θέμα, γιορτοῦλες, μουσικὰ θραδινὰ κ.ἄ.

Αὐτοὶ ποὺ τὸ ἐπισκέπτονται εἶναι ἀρκετοὶ καὶ μένουν ἐνθουσιασμένοι ἀπὸ τὴν καινούργια αὐτὴ, ἐνοριακὴ προσπάθεια τῆς ἐκκλησίας στὸν χώρο τῆς Νεότητος.

ΠΩΣ ΒΡΗΚΑ ΤΟ ΘΕΟ
ΣΤΗ ΣΟΒΙΕΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Τατιάνας Γχορίτσεβα
Καθηγήτριας τῆς Φιλοσοφίας
στὸ Λένινγκραντ

*

ΙΩΒ,
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ
Τόμοι Α' καὶ Β'
Βασ. Μουστάκη

*

ΚΥΡΙΑΛΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΙΟΣ

Οἱ φωτιστὲς τῶν Σλάβων
(Ἱστορικὸ ἀφήγημα)
Δημήτρη Φερρούση

*

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

Ὁ τροβαδούρος τῆς λευτεριάς
Γαλάτεια Σουρέλη

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Χωρίς εισαγωγικά.

ΠΡΟΣΦΑΤΑ ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας καὶ Θεσηκευμάτων κ. Ἀπ. Κακλαμάνης ἔγνε παραλήπτης ἐπιστολῆς πὸν ὑπογράφουν 70 περίπου μητέρες παιδιῶν πὸν φοιτοῦν στὰ γυμνάσια καὶ λύκεια δήμου τοῦ Πειραιῶς. Στὴν ἐπιστολὴ ἀναφέρεται, μεταξὺ ἄλλων (ἀντιγράφουμε ἀπογενυματινὴ ἐφημερίδα): «Καθηγήτρια τοῦ (. . .) γυμνασίου Κ. . . ἰσχυρίστηκε μέσα στὴ Δευτέρα τάξη τοῦ Γυμνασίου πὸς τὸ “πιστεύω” τῆς ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας διὲ ὁ ἄγιος καὶ ὁ ὀϊνος στὴ Θεοὶ Λειτουργία μεταβάλλονται σὲ σῶμα καὶ αἷμα Χριστοῦ, εἶναι ψεῦδος καὶ ἀπλῶς εἶναι ἀπὸ τὶς ὑπερβολὲς τῆς Ἐκκλησίας ἀφοῦ αὐτὰ τὰ εἶδη εἶναι ἀπλῶς ψωμί καὶ κρασί καὶ μάλιστα κακῆς ποιότητος». Οἱ παρατηρήσεις περιπεύουν.

Μὲ εισαγωγικά.

ΖΗΤΕΙΤΑΙ προκαταβολικὰ συγγνώμη ἀπὸ τὸν ἀγαπητὸ ἀναγνώστη γιὰ τὴν ἀναδημοσίευση —ἀπαραίτητη πιστεύουμε— ἀποσπασμάτων σχολίου ἐφημερίδας:

Πρόσφατο δημοσίευμα σὶν ἡμερησίου Τύπου μᾶς πληροφοροεὶ γιὰ τὰ «ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα» μῆς ἐρευνητρίας - ἀστρολόγου. Ἡ... ἐπιστήμων ἰσχυρίζεται διὲ οἱ θανατογενεῖς ἰκανότητες τοῦ Θεανθρώπου ἀποδίδονται σὶ... ζῶδιό Του! («Τὸν Χριστὸ τὸν κανοναρχοῦσε ἡ Φύση καὶ τὸν ἐπηρέαζαν τ' ἄστρα») μᾶς πληροφοροεὶ. Καὶ συνεχίζει: «ἡ κατάλληλη θέση τῶν πλανητῶν Ἐρμῆ, Πλούτωνα καὶ Ἀφροδίτην, τοῦ ἔδωσε τὰ χαρίσματα νὰ θεραπεύει διὰ τοῦ λόγου Του καὶ μὲ τὰ χέρια!» Πιστεύοντας πὸς εἶναι τουλάχιστον ἀνάξιο λόγου νὰ ἐπιχειρήσουμε «ἀνατροπὴν» τῶν φαινοῶν —μᾶλλον φοιτιῶν— μινθεμάτων, ἀναδημοσιεύουμε μὴ εὐλογία (ἀπορίω) - ἀπάντηση πὸν μεταξὺ ἄλλων ἀπυῦννε μὴ θεσηκευμένη γυναίκα, ἡ κ. Μ. Σεφέρον (Βορρέον 1 Καβούρι) στὴν «ἐπιστήμωνα»: «Καὶ οἱ ἀπόστολοι —λέει ἡ κ. Σεφέρον— ἐθεράπευσαν διὰ λόγον καὶ μὲ τὰ χέρια καὶ ἐκείνοι ἀνέστησαν νεκροῦς. Μήπως κὶ αὐτῶν τὰ ζῶδια ἦσαν ἴδια μὲ τοῦ Χριστοῦ;»!!!

Μήπως ἄραγε τὶς «ἀποκαλύψεις» ἔκαναν στὴν «ἐπιστήμωνα» προσωπικὰ οἱ πλανῆτες; Μήπως δηλ. τὸ συνηθίζει νὰ «περιπατεῖ σὶ ἄστρα» ἐξασφαλίσεως εἶσι τὶς πληροφοροεῖς τῆς «ἀπὸ πρῶτο χέρι»;

Χρόνια πολλά!

ΤΗΝ εἶπαν νόμφη τοῦ Θεσημαῖκοῦ. Ἡ ὁμορφία τῆς πολυδιάστατη. Τὴν κοσμοῦν θαναμάσιοι ἔνζαντινοῦ ρυθμοῦ ναοί, ὁ λευκὸς πύργος, ἡ Ροιόντα, ἡ ρω-

μαῖκή καμᾶρα, τὸ Ἀριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, τὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι τῶν Βλατάδων καὶ τὸ κάστρο, ἡ διεθνής ἐκθεση. Ἡ γοητευτικὴ «παλαιὰ πόλις» δεμένη ἀρμονικὰ μὲ τὴ σύγχρονη πραγματικότητα.

Πόλη Θεσηκευμένη, πύλη τοῦ ἀγωνίου «Ο» ορους. Πόλη τοῦ Μυροβλήτου. Κόμβος διακινήσεως ἰδεῶν. Χωρευτήρι τοῦ πνεύματος.

Φέτος συμπληρώνει 2.300 χρόνια ζωῆς. Πορεία —ἀπὸ τὸν Κάσσανδρο ὡς τὰ τῶρα— «διὰ πρῶς καὶ σιδήρου».

Ἐδχὴ καὶ προσερχὴ μας: νὰ γιορτάσει πολλὲς χιλιετηρίδες καὶ πάντα νὰ προάγωνται οἱ συνηθῆκες πνευματικῆς ζωῆς τῶν ἀγγῶν Μακεδόνων πὸν τὴν κατοικοῦν.

Ἀπάντηση στὸ Διογένη.

ΛΙΓΟΥΣ μῆνες πρὶν, ἡ Τηλεόραση καὶ ὁ Τύπος ἔδωσαν πλατιά δημοσιότητα στὴν ἀκόλυθη εἶδηση: «Ἐνας ἀρτοποῖδς ὁ Α. Σ. σὶν Βοτανικὸ μαζὶ μὲ τὸ γειτονὰ του ζαχαροπλάστη Γ. Δ. ἀφοῦ ἔπιασαν τὸ διαρρήκτη τῶν κατασημάτων τους, ὄχι μόνο τὸν συγχώρησαν ἀλλὰ πληρώσαν γιὰ νὰ ἐξαγοράσουν τὴν ποινὴ του! Εἶπαν σὶν δὲ δημοσιογράφους: “ὁ διαρρήκτης ἦταν νέος 21 εἰτῶν. Εἶπε διὲ μειτενόησε καὶ ποτε πὰ δὲν θὰ ξαναπειράξει ξένο πρᾶγμα...”».

Αὐτὴ ἡ πράξη σίγουρα εἶναι μῆνυμα αἰσιοδοξίας. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι! Εἶναι χαμόγελο πὸν ξεπηδᾷ ἀπὸ τὰ συνηθῶς πικραμένα χεῖλη. Εἶναι μὴ ἐμπρακτη —λήγοντος τοῦ 20οῦ αἰῶνος— ἐφαρμογὴ τῆς θείας προειροπῆς «μυμηταὶ μου γίνεσθε!»

Λάβετε θέσεις...

ΒΗΜΑΤΙΖΟΥΜΕ σὶν ἱερὸ χρόνο τῆς Μ. Τεσσαρακοσῆς. Μὲ κατάνυξη. Λίγο πρὶν, ἀφήσαμε τὸ προανάκρουσμα τοῦ Τριωδίου. Τὸ «στάδιον τῶν ἀρετῶν ἡρέωκται». Ὁ στίβος ἀνοιχτός. Ὁ ἀγῶνας ὠροαῖος. Ὁ κάθε ἄνθρωπος καλεῖται. Ὁρο ἡλικίας δὲν ὑπάρχει. Σὲ ἀντίθεση μάλιστα μὲ τὸν κλασικὸ ἀθλητισμὸ —μὲ τὸν ὁποῖο ἀσχολοῦνται ἄτομα νεαρά— σὶν στίβο τῆς ἡθικῆς τελειώσεως καλοῦνται καὶ οἱ ἐνήλικες. Ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία προπονεῖ τοὺς χριστιανούς. Ἐξασφαλίζεται εἶτοι ἡ ἐπιτυχία μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ. Κοινὸς ὁ ἀντίπαλος. Ἡ νίκη ὁμως προσωπικὴ, χωρὶς νὰ ὑπάρχει πρῶτος, δεῦτερος, τρίτος. Τὰ ἔπαθλα προορίζονται γιὰ ὄλους.

Ἄν τυχὸν μερικοὶ δὲν ξεκίνησαν ἀκόμα, ἄς τὸ κάνουν. Ὁ ἀγῶνας μοιάζει μ' ἐκείνους τοῦ κλασικῶ ἀθλητισμοῦ. Διαφορετικὸ τὸ σημεῖο ἐκκινήσεως. Τὸ τέγμα κοινὸ.

Ἐχομε ὄλοι «λάβει θέσεις»;